...ҮНГЭН ТООТОЙ, ...ӨРИ ЭЗЭТЭЙ ЮМ

...рэжэрилхэдээ эко- ...ухаанай заабари ...ушэглэхэ, бодомжо- ... ябуулха, хооһоор ...рхэхэ ябадалые усад- ...илтэ хадаа КПСС-эй Комитедэй мартын, ...рини Пленумэй гол ... нэгэн болоно.

...колхоз, совхозууд ... олон һалбаритай, ... орёо түбэгтэй ажа- ...эжэ хэндэшье мэдээ- ...ажахы бүхэн өөрын ..., газар уһанайнь ...үгжэлтын хэмжээн ...ондоо байдаг. Нэгэ ...шээлхэдэ, хонин ажа- ...тай байхадань, нү- ...ай үсэхэдэ гү, али ...улхада урматай бай- ...һаниинь манай рес- ...хоз, совхоз бүхэнэй ...улна.

...дэм ухаанай заабари- ..., газар нютагайнгаа ...байтар мэдээд, арга ...рэн хэрэглээд, хүн ...эбхи үүсэхэл үргэжэ ...алишье колхоз, али- ...ажахыгаа эрид дээшэ- ...ай. Энэ арга хадаа Комитедэй мартын ...үлээр илангаяа ехэ ...ы бүхэн мүнөө эконо- ...оо түсэблэнэ, гүрэн- ...продукциингаа түлөө ...абана, машина, тех- ...уул болон үтэг- ... бүри ехээр абадаг ...байхадаа ажахын хү- ...ай, тэдэнэй эконо- ...одолгын үүргэ илан- ...оно.

...тоотой, зөөри эзэтэй ...радай үгэ тон сэсэн ...гэ тоолонгүйгөөр, ... ёһоор хандангүй- ...а хээд, хэды орошо ... мэдэнгүйгөөр мүнөө ...болохогүй. Эдэ бүхы ... тодоруулһан ухаан- ...гышье үгэнүүд мү- ...эгдэнэ. Колхоз, сов- ...эбэрилэгшэд, партий- ..., ажахын хүтэлбэри- ...ходол энээн ту- ...даг болоо. Тиигээд энэ хөөрэлдөөнһөө саашаа ёһото хэрэг бүтээжэ эхилһэн газарта үрэ дүнгүүдшье һайн. Нэгэ жэшээ абаад үзэе.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоз республика дотороо хэзээ хуушанай совхозуудай нэгэн юм. Тиигээд ажахынгаа хэмжээгээр, газар тарялангайнгаа талмайгаар, мал адууһанайнгаа тоогоор ямаршье совхоздо булигдахаар бэшэ мүртөө жэлһээ жэлдэ олзонь гаргашаяа хүшадаггүй байгаа. Һүүлэй хоёр жэл соо эндэхи байдалынь тон ондоо болоо. Урзанда жэл олзо гаргаша хоёрынь адлирхуу болоһон аад, үнгэрөөшэ жэлдэ ашагүй ехэ олзотой гараа. Мүнөө жэлдэ олзонь гаргашаяа холо үлүүлжэ байна. Хайшан гэжэ иимэ хубилалта эндэ хэгдээб? Хамагай түрүүндэ, совхозой директор, экономическа эрдэмэй кандидат Ц. Д. Доржиев совхоздоо экономическа хүдэлмэри шэнээр табижа эхилээ. Директорһээ эхилээд, таһагуудые даагшад, бригадирнууд, юрын хүдэлмэришэд бултадаа одоол мүнгэеэ тоолодог, зөөридөө эзэн ёһоор хандадаг болоо. Тоолохо тодоруулхын саана ажалай түлбэришье хэһэн юумэнэй хэмжээн тэрэнэй шанар хоёртой сэхэ мүргэлдүүлээ. Эхиндээ ажахын тоосооной зарим зүйлнүүдые нэбтэрүүлһэн аад, ЦК-гай мартын Пленумэй һүүлээр ажахын тоосоое бүри үргэноор бригада, фермэ бүхэндөө бэелүүлээ. Тээмэндэ болоһон республикын партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ нүхэр Ц. Д. Доржиев найдамтайгаар иигэжэ хэлээ: «Манай совхоз энээнһээ хойшо олзоёо бүри ехэ болгохо. КПСС-эй ЦК-гай, Министрнүүдэй Соведэй баталһан «Социалис предприятиин Дүримөөр олгогдоһон эрхэеэ эдлэхэдээ, бидэ бүришье һайдахабди. Һайн хүдэлөө һаа, һайн түлбэри абажа, тэрэнэйнгээ ашые совхозой хүдэлмэришэн бүхэн өөһэдөө эдлэдэг болохо гээшэ гүрэндэшье, ажалшадташье туһатай».

Ажахыгаа экономическа бодомжотойгоор эрхилхэ гэхэ гү, али буряадаар хэлэхэдэ, мүнгэ зөөреэ тоолодог тобшолдог болохо гээшын угаа ушартай байһаниие Хориин аймагай Чисаанын совхозой хоёрдохи таһагай ажалай дүй мүн гаршална. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй боломсоорнь, эндэ ёһото экономическа хүдэлмэриин эхин табигдаһан юм. Тиихэдэ түс таһагай хүдэлмэрилэгшэд суглаан дээрээ иигэжэ хэлсэһэн байгаа. Мүнөө хадаа хонинодой бригадын гү, али һүнэй фермын хүдэлмэриие абаһан хурьгадайнь тоогоор лэ, хайшалһан нооһоорнь лэ гү, али һааһан һүнэйнь хэмжээгээр лэ сэгнэнэбди. Энэмнай буруу болоно. Эдэ хурьгадые, энэ нооһо, һү хэды гаргаша хэжэ абааб гэжэ харалсадаг болохо хэрэгтэй. Иихын тула бригада, фермэ бүхэндэ абаха продукциинь түсэб үгэхэһөө гадна, хэды мүнгэ, хэды шэнээн тэжээл гаргахаб, баһа үшөө ямар гаргашануудые хэхэб гэжэ хуу бараниинь мэдүүлхэ гэжэ тиихэдэ хэлсэһэн байгаа. Тэрээнһээ хойшо ехэшье саг үнгэрөөгүй. Зүгөөр аша үрэнь элитэ. Түсэхайлан хэлэхэдэ, нүхэр Дулмаевагай хонинной бригада, хоёрдохи бригада, хоёрдохи таһагай һүнэй фермэ абаха продукциингаа түсэб гүйсэд дүүргэхэһээ гадна, тэрэ гаргашалагдаха юумэнүүдээ ехээр алмажа, продукциингаа үнэ сэн доошолуулһан байна.

Чисаанынхид иимэ хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар, түсэб юуншье болоо һаань, ямаршье гаргашатайгаар дүүргэхэ гэһэн бодолгүй ябадалда эсэс табяа.

Иимэ жэшээнүүд олон. Зүгөөр экономическа бодомжотой болохо гэжэ яһала дуугаралдаад, хуушаараал ажалаа эрхилхэ гү, али мүнгэ зөөреэ тоолохогүй ябадал эндэ тэндэ гаражал байна. Бии байһан зөөри дээрээ зөөри нэмэхэ, олзоёо ехэ болгохо гээшэ мүнгэ зөөреэ тоолохоһоо гадна, үйлэдбэридэ бүхы хүдэлмэриингөө хүсые хабаадуулдаг болохо гэһэн удхатай бшуу даа. Эгээл энэ талаар дутуунууд олон. Жэшээнь, үйлэдбэридэ сэхэ хабаададаг хүнүүдэй, мүн хүтэлбэриин тушаалтай хүнүүдэй тоонь зарим ажахынуудта хэр зүбөөр хубаарилагданаб гэжэ хараад үзэе. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозые хэн дуулаагүй байха бэлэй. Юрэнхыдөө энэмнай муу да орохоор бэшэ ажахы. Зүгөөр мүнгэн зөөреэ, ажалайнгаа хүсые эндэ зүбөөр хэрэглэнэ гэхээр бэшэ. 758 колхозникуудайнь 122 хүниинь гэхэ гү, али зургаанайнь нэгэн бүхэн үйлэдбэридэ ажал хэдэггүй, харин ямар нэгэн тушаалтай хүн байһан. Тиигэһэн мүртөө эдэнь бултадаа бүтээһэн ажалайнгаа түлөө түлбэри абадаггүй, харин түс түс бүридөө салинтай байха юм. Иимэ байхада мүнгэн зөөри, ажалай хүсэн зүбөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ яажа хэлэжэ болохоб. Һүүлэй хэдэн һарада иимэ байдалаа заһаха тушаа Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой шэнэ хүтэлбэрилэгшэд нилээд юумэ хээ, зүгөөр дутуунь үшөөл олон.

Малаа, юуншье болог, ондо орхулаал һаа гэһэн ябадал мүнөө үбэлжэлгын эхинһээ хаа-яа үзэгдэжэ байна. Юун тухай хэлэгдэнэб гэхэдэ, олон колхоз, совхозууд мүнөө болотор малай тэжээлэй баланс табяагүй аад, эдеэлүүлжэ эхилээ. Иимэ байхада, үгэтэй аматайшаг, шадал тобиртой улад отара, фермэ руугаа бэшэнһээ ехэ үбһэ, һолоомо асараад лэ малаа баггүй эдеэлүүлнэ. Хожомоо болоходоо хэды шэнээн гаргаша хэгдэһэниинь олдохоёо болёод байхал.

Тиигээд зарим колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд мүнгэеэ тоолодог болообди гээд, оройдоо хэрэггүй газарта үлүү нарилна. Жэшээлхэдэ, малшадай гэр байра олон нютагта бирагүй байһаниинь мэдээжэ. Сэлэнгынхидые аймагта иимэ. Теэд КПСС-эй обкомой даабаряар һая тэндэ шалгалта болоходонь, угайдхадаа Карл Марксын нэрэмжэтэ иимэ баян колхоздо малшадайнь гэр мүнөө болотор хуу заһагдаагүй, үлүү гаргаша гаргаад яахамнайб, малшад өөһэдөө заһана аабза гэжэ хэлсэдэг ушар тэмдэглэгдээ. Харшье ехэ мүнгэн алмагдаха юм, зүгөөр лэ малшадта һайн гэр түхеэрээд үгөө һаа, тэдэнэр тэрэ гаргашыень холол үлүү бусааха байһаниинь элитэ.

«Мүнгэн тоотой, зөөри эзэтэй юм» гэдэг тон зүб. Зүгөөр тоолохо газараа мэдэнгүй, алмаха юумэеэ харалсангүй миил тоолохо, хаһаха, арьбалха болоо һаа арьбалалта болохогүй. Ажахые экономическа бодомжотойгоор эрхилхэ гээшэ ёһото эрдэм ухаанай үндэһөөр хүтэлбэрилхэ гэһэн гүнзэгы удхатай.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Коммунис ажалай ударник Александр Емельянович Зиновьев судна заһабарилгын заводой эрхим котельщигүүдэй нэгэн. Тэрэ хадаа жэлэй ямаршье сагта хүйтэн халуунине мэдэнгүй судна заһабарилан, ходо газаа хүдэлдэг. Бригадань һараһаа һара бүхэндэ даалгабаряа амжалтатайгаар дүүргэдэг байна.

Котельщигүүдэй бригадын гэшүүд бултадаа 2—3 мэргэжэл шудаланхай. Тиимэһээ тэдэнэр, илангаяа Александр Емельянович ажалай эгээн харюусалгатай газарта эльгээгдэжэ, тон шухала зүйлнүүдые түргэн саг соо шанар һайнтайгаар дүүргэдэг байха юм. Тэрэниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, сууга котельщигэй бүтээһэн хүдэлмэридэ «эрхим» гэһэн тамга техническа хиналтын таһагаархид табидаг.

Мүнөө нүхэр Зиновьев партиин XXIII съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр суднануудай үбэлэй заһабарилгые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ажалай вахтада жагсанхай. Александр Емельянович 1966 оной түсэбөөр ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Е. Зиновьев.

Д. БАЛДАНОВ. Фотонь авторай.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 267 (10944) | 1965 оной ноябриин 12, пятница | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй XXIII съездые угтуулан

...ТЭЖЭЛТЭ ФЕРМЫЕ ХҮТЭЛБЭРИЛНЭ

...аевич Гармаев — ...врач мэргэжэлтэй ...колхоздоо гахайн ...фермые даагшаар ...лобо.

...Бадмаевичай ерэһэн... ...найн гахайн фермэ ...оо. Эгээл түрүүлэн ...аргаар үрэжүүлгэ ...алнайншье урагшатай. Түсэб, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэбди,—гээд эндэхи гахайшад хөөрэлдэг болонхой.

Нэрээншье энэ фермын гахайшад ажалдаа маттаалтай, сүүтай болонхой. Тэдэнэр коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ. Эдэнэр булта һайнаар ажалладаг гэхэдэ алдуу болохогүй. Фермые эрхилэгшэ өөрөө ажалша бэрхэ хүн. Сүлөөтэй саггаа нүхэр Гармаев гахайшадайнгаа дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй материалнуудаар хэдэн дахин хөөрэлдөө үнгэргөө.

Коллектив соогоо эрхэтэ ажалаараа шалгарһан зоной нэрые дурдабал: И. Дармаева, О. Гармаева, Л. Иванова гэгшэд нэн түрүүн хэлэгдэхэ болоно.

Гахайн мяха худалдалгаар XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз жэлэйнгээ түсэб 101 процент дүүргээ. Жэлэй турша соо оньһожоруулагдаһан тэжээлэй кухни, хоёр квартиратай томо гэр баригдаа. Түс бригада үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэн.

Ажалай түрүүшүүл хэһэн ажалайнгаа түлөө урмашуулагдан, нэмэлтэ түлбэри абажа байдаг.

Г. ГАРМАЕВ.

Баргажанай аймаг.

...АЛНУУДЫНЬ ТАРГАН

Михаил Бельский ...табадахи жэлээ ...ан дүршэл шада-... Жэл бүхэндэ ...алынь тобир тардэ, толгой бүринь сүүдхэдээ 650 граммаар нэмэһэн байба.

Залуу малаа зунай үедэ һайнаар түлжүүлһэнэйнтээ түлөө «Коммунизм» колхозой правлени, партийна организациин зүгһөө нүхэр Бельскийн баяр маггаалда һаяхан хүртөө.

...колхозойнгоо һаа- ...өөрынгөө нүхэр ...еватай тугалша- ...Зунай бэлшээриин ...гоондо һайнаар ...эдеэлүүлһэнэйнь ...нынь ехэтэ һай-... Шагнэжэ үзэхэ-

Б. ЛАЙДАПОВ.

Мухар-Шэбэр.

...Э ХҮРЭХЭЛ

...нэгэдэхи автоба-... түрэл партиингаа ...хүндэлэлдэ ажа-... ...аад, ашаа шэрэхэ ...ые болзорһоонь хоёр ...рэбэ. Шэнэ жэлэй ...олоошод үшөө 500 ...зорилготой. Хэлэ- ...найдамтай.

Р. ДАЛАЕВ.

ГАЗАРАА ЭДЕЭЛҮҮЛНЭ

Ургаса хурялгын халуун ажал дүүрэжэ, ан-бүн гээшье һаань, «Гигант» колхозой механизаторнууд миин һуунагүй. Эдэ үдэрнүүдтэ тарялан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ түлэг шэрэжэ байнхай.

Түс артелиинхид газарай хүрэһөө урда тарялан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ абахын тула түсхай оньһожоруулагдаһан бригада эмхидхээд, октябриин 20-һоо хойшо 1500 тонно шэбхэ ехэнхиинь сабшалангай, кукурузын газарта зөөгөө. Эндэ тэргэтэй 4 «Беларусь» тракторнууд, 2 самосвал машина хүдэлнэ. Шэбхэ ашаха, буулгаха хүдэлмэри оньһожоруулагданхай. Энэ бригадые дүршэлтэй механизатор Захар Шитин хүтэлбэрилдэг юм. Тэдэнэр ноябриин 20 болотор үшөө 2500 тонно шэбхэ гаргаха зорилготой.

Тэрэшэлэн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз үсөөхэн үдэр соо 200 тонно шэбхэ тариянай болон сабшалангай газарта зөөгөө. Эндэ баһал түсгаар оньһожоруулагдаһан звено эмхидхэгдээд, тэрэниие механизатор Владимир Ивахин хүтэлбэрилнэ.

Мүнөө гаргажа шадаһан тонношье шэбхэ ерэхэ жэлдэ хэдэн центнер оройһо тариан, үбһэ нэгоон боложо ургахал.

И. ДУНАЕВ.

Загарайн аймаг.

ҮНДЭР НАҺАТА ЭРТЭШЭ

Даниил Евсеевич Пашков нютаг дээрээ хүндэтэй болоһоор үнинэй. Энэ нүхэрнай арбаад жэлдэ «8-ое Марта» колхоздо лугеводоор ажаллахадаа, яһалхан баян дүй дүршэлтэй болонхой. Даажа абаһан нуга сабшалан дээрэһээнь баян ургаса жэл бүхэндэ хуряагдадаг. Энэ жэлдэ үтэгжүүлһэн 100 га сабшалангайнь гектар бүриһөө 20 центнер һайн шанартай үбһэн абтаа.

Баян ургаса абахын түлөө Даниил Евсеевич сабшалан дээрээ ехэхэн хүдэлмэри хэдэг юм. Наг шэбхэ элбэгээр тараагаад, сагсоонь уһалдаг заншалтай.

— Энэ жэлдэ колхоздоо 2 мянган центнер үбһэ тушаажа, түсэбөө дүүргээб. Ерэхэ жэлэйнгээ ургасада эртээнһээ бэлдэнэб. Мүнөө үень 120 тонно наг шэбхэ сабшаландаа гаргааб,—гээд Даниил Евсеевич һаяхан хөөрэбэ.

З. ТЭЛИН.

Улаан-Үдын аймаг.

Ордено Дагестанда баярай митинг болобо

МАХАЧКАЛА, ноябриин 10. (ТАСС-ай корр.). Дагестанай ажалшадта ехэ һайндэр болложо эхилээ: эндэ автономито гүрэн гүрын байгуулагдаһаар 45 жэлэй ой гүйсэбэ. Арадай ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө Дагестанай АССР СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Ленинэй ордендо хүртөө. Иимэ ехэ баяр асарһан мэдээсэл эндэхи хадын хизаар дотор айхабтар түргэнөөр тараба. Мүнөөдэр хото болон хүдөө районуудта ажалшадай ехэ митингнүүд болоо.

Республикын нийслэл — Махачкала хотодо олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болложо, городой хүн зон, колхозникууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, партийна болон совет эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаба.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй XXIII съездые эрхим һайнаар угтахын түлөө республикынгаа үйлэдбэриин хүсые саашадань хүгжөөхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ уряатайгаар Дагестанай бүхы ажалшадта хандаһан бэшэг баталан абаа.

ЦАР-ай вице-президент Москваһаа мордобо

МОСКВА, ноябриин 10. (ТАСС). Центрально-Африкын республикын вице-президент Марсель Дузима нютагаа бусахаяа мүнөөдэр Москваһаа мордобо.

Советскэ Союзда айлшалха арга боломжо олгоһоной түлөө, халуун халуунаар угтаһанайнь түлөө Марсель Дузима үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө. СССР-тэ аяншалгам һонирхолтой, ашатай туһатай байба, хоёр ороной хоорондын хани барисаа бэхижүүлгэдэ, харилсаа холбоо үргэдхэлгэдэ туһа хүргэхэ байха гэжэ мэдүүлбэ.

МОСКВАҺАА МЭДЭЭНЭ

КОЛХОЗНО ЭРДЭМТЫН 70 НАҺАНАЙ ОЙ

Курганска областиин таряашад Шадринска районой «Заветы Ленина» колхозой полевод Терентий Семенович Мальцевай түрэһөөр 70 наһанай ойе ноябриин 10-да тэмдэглэбэ.

Терентий Семенович Ураалай саанахи газар дээрэ 50 гаран жэл ажаллажа байнхай. Өөрынгөө бүхы хүсэ, баян дүй дүршэл, эрдэм мэргэжэлые агрономическа наукада, тогтууритай, баян ургаса абаха хэрэгтэ зорюулна.

«Заветы Ленина» колхозой тарялан үнэхөөрөө хүдөө ажахын академи гэхээр болонхой. Эндэ Ураалай, Сибириин, Казахстанай эрдэмтэд, агрономууд, полеводууд ерэжэл байдаг. Терентий Семенович газарай хүрьһые урэжэл һайнтай болгохо онол аргануудые зохёогоод, хүрьһэ элдүүрилхэ зэр зэмсэгүүдые бүри оньһон нарин болгохо оролдолго гаргана, хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг конструкторнуудтай холбоо барисаа байгуулна.

Коммунис парти, Советскэ правительство болон арад зон колхозно эрдэмтын ажалые үнэтэөөр сэгнээ. Т. С. Мальцевта Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Энэ колхозно эрдэмтэ, коммунист, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадуудаар хэдэ дахин һунгагдаһан байна. Гүрэнэй шангай лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай бүхэсоюзна академиин хүндэтэ академигээр һунгагдаһан.

Нүхэр Мальцевай ойе хүндэлэн тэмдэглэхын тула РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, Ураалай, Сибириин, Казахстанай эрдэмтэд, агрономууд, колхозууд болон совхозуудай түрүүшүүл ерээ. Баярай суглаан дээрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота, амаршалгын бэлэгүүд юбилярта барюулагдаба. Тэрэшэлэн эрдэмтэдэй, партийна, совет эмхинүүдэй, эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай, уран зохёолшодой, хилын саанахи ханинарай зүгһөө олон тоото амаршалгын телеграммануудые абаа.

(ТАСС-ай корр.)

Курган.

СЭВ-эй түлөөлэгшэдэй зүблөөн

КИЕВ, ноябриин 10. (ТАСС). СЭВ-тэ хабаатай оронуудай — Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай ба Чехословакиин түлөөлэгшэдэй зүблөөн эндэ нээгдээ. Энэнь стандартизациин талаар СЭВ-эй саг үргэлжын комиссар зарлагдаад, электроникын ба электротехникын талаар стандартизаци бэелүүлхэ һанамжа, дурадхалнуудай проектнүүдые хаража үзэхэ, шиидхэбэри гаргаха байна.

Баталагдан абтаһан стандартнууд аха дүү социалис оронуудта бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ, СЭВ-эй хабаатай оронууд доторхи ажалай хубааралгада туһа хүргэхэ, хамжан хүдэлмэрилхэ, али али талада ашагтай худалдаа наймаа үргэдхэхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэнь лабтай.

Түс зүблөөн хоёр недели соо үргэлжэлхэ юм. Энээндэ хабаадагшад Киевэй хэдэ хэдэн промышленна предприятинуудта ошожо үзэхэ байха.

Томо завод

ТУЛА, (ТАСС). Тульска областиин Киреевск город шадар металлическа конструкцинуудай түсхай мэргэжэлэй томо завод баригдажа байнхай. Энэ заводой главна корпус соо технологическа түхеэрэлгэнүүдые хабсарха хүдэлмэри ноябриин 9-дэ эхилээ. Тиигэжэ барилгын эгээн лэ харюусалгатай үе эхилбэ. Хэдэн һарын үнгэрөөд байхада, шэнэ предприяти түрүүшынгээ продукци үгэхэ юм.

Энэ заводой гол «мэргэжэл» гэхэдэ, металлургическа агрегатуудые бэлэдхэжэ гаргаха байна. Табан гектар талмайе эзэлдэг главна корпусой отделенинүүд соо түгэлдэр хүсэтэ машинанууд, тагналгын автоматическа аппаратууд зузаан хабтагар булагые, мүн түсхай түхэлтэй болгогдоһон дабтамал түмэрнүүдые орёо нарин технологическа түхеэрэлгэ болгожо гаргаха байна.

МЭДЭЭСЭЛ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Алексей Михайлович **Школьниковые** РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо болгон томилбо.

МАНАЙ ОРОНОЙ ГОРОДУУДААР

ОДЕССЭ. Гүрэнэй оперо, балетэй академическэ театр.

ТАСС-ай фотохронико.

МНРП-гэй ДАЙШАЛХЫ ОРГАН

„Үнэн“ газетын 45 жэлэй ой

УЛААН-БААТАР, ноябриин 11. **(Телефоноор абтаба).** Монголой телеграфна агентствэһээ (МОНЦАМЭ) «Буряад үнэн» болон «Правда Бурятии» газетэнүүдэй корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ:

«Үнэн» газетын — Монголой арадай-революционно партиин, МНР-эй правительствын түбэй органой нэгэдэхи номерой гараһанһаа хойшо 45 жэлэй ойе Монгол Арадай Республикын ажалшад баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна.

Энэ гайхамшагта ойдо зорюулагдажа, партийна, гүрэнэй, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан үсэгэлдэр Улаан-Баатарта болоо. МНРП-гэй Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүд, секретарьнууд нүхэд Дугурсурэн болон Моломжамц, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Пунцагноров, Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй секретарь нүхэр Готов, МНРП-гэй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд суглаан дээрэ байлсаа. «Правда» газетын редколлегиин гэшүүн нүхэр Бекасов түрүүтэй совет журналистнууд айлшатай дунда байлсаа.

«Хэблэл — партиин дайшалхы зэбсэг» гэһэн элидхэл «Үнэн» газетын главна редактор нүхэр Намсарай хэһэн байна. Монголой революционно хэблэлэй ябажа гараһан алдарта зам тухай тэрэ хөөрөө. Монголдо арадай революциин болохын урда тээхэнэ 1920 оной ноябриин 10-да «Үнэн» газетын түрүүшын номер гараһан юм. Энэ номер монгол арадай вождь Сухэ-Баатарай өөрынь хүтэлбэреэр Эрхүү городто хэблэгдэһэн байгаа. Орон дотор арадай революциин болложо, арадай засагай тогтоогдожо байһан үеэрнүүдтэ монгол ажалшадые эмхидхэн жэгсаалгада «Үнэн» газетэ элитэ ехэ үүргэ дүүргээ. Мүнөө Монгол Арадай Республикын бүхы нютагуудта «Үнэн» газетые уншадаг. Газетэ хадаа орон дотор социализм байгуулха зорилгонуудые шиидхэлгэдэнь МНРП-гэй ЦК-гай, Монголой правительствын дайшалхы туһалагша болоно.

Аха дүү социалис оронуудай газетэнүүдһээ олон амаршалгын телеграмманууд «Үнэн» газетын нэрэ дээрэ абтаа.

45 жэлэй туршада Монголой хубисхалта хэблэлэй хүгжэлтые харуулһан ехэ выставкэ Улаан-Баатар хотодо нээгдэбэ.

МАЛ ХАРАХА— МЭРГЭН ШАДАБАРИҺАА

Хяагтын совхозой тугалшан Валентина ПОПОВАГАЙ хөөрөөн

ТҮРЭЛ ПАРТИИМНАЙ ЦК-гай мартын Пленум **хүдөөгэй** ажалшадай урда ехэхэн зорилгонуудые табяа һааб даа. Илангаа һү, мяха болон **элеэ хоолой** бусад зүйлнүүдые элбэг ехээр үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэхые бидэ ажалшад, малшадые уряалһан. Энэ бүгэдэ ниитын гайхамшагта хүдэлөөндэ бишье оролсохо гэжэ шиидээ һэм.

Тиигэжэ би зунай сагта тугал, бруунуудаа һайнаар адуулжа, толгой бүриинь шэгнүүр нэгэ килограммһаа бага бэшээр нэмээхэ гэжэ зорилго табиһан байгааб. **Харин мүнөө зундаа 124 бруунуудые хаража, толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэ бухэндэ дунда зэргээр 1003 граммаар нэмээгээ.**

Тэрэнһээ хойшо таниһан, таняагүйшье тугалшад, малшад нэгэл иимэ асуудалаар намда хандадаг болонхой:

— Валентина Александровна, нюусаяа хэлэжэ үгыт, хайшан гээд иимэ һайн үрэ дүн туйлаа гээшэбта?

Теэд ямар нюуса байхаб даа. Юрэдөө ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, малай хойноһоо нарай үхибүүдһээшье өөрэгүй ханалтатай наринаар, оролдосотойгоор харууһалха хэрэгтэй.

Гэбэшье энээндэ гансахан оролдолго үшөөл бага. Хэрбээ зоотехническэ эрилтэнүүдые мэдэхэгүй, тэдэниие дүүргэдэггүй байгаад, малайнгаа хажууда түхэреэн сүүдхэшье хүл дээрээ ябажа, хооһо нойтоор байжа харууһалбал, үрэ мүртэй гарахагүй. Малаа шаламараар харууһалха шэнэ, түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ шухала. Мүнөө зоотехническэ эрдэм һургаал нилээд хүгжөө. Ушар иимэһээ тэрэнтэй таһаршагүй нягта холбоотой байха шухала. Гэхэ зуура гансахан зоотехнигэй зүбшөөл заабари үгэхые хүлеэгээд, өөрынгөө толгой, һанаа сэдьхэлээрээ нэгэшье юумэ хэнгүй байгаа һаа, баһал һайн бэшэ. Энээн тушаа нэгэ хэдэн жэшээнүүдые дурдаһуу.

Үхэр малые түхэреэн сүүдхэ дотор адуулха хэрэггэй гэдэг ааб даа. Энэнь зүбшье. Теэд зарим зон һуниндөө малые заашье хэбтүүлэнгүй адуулха ёһотой гэжэ дурадхадаг. Минии һанахада, энэ тиимэшье һайн дурадхал бэшэ. Малшье хадаа хүндэл алли амарха, хэбтэхэ зэргэтэй ха юм. Би һуниндөө малаа хашаанда оруулжа хонуулдагби. Аляаһа, боргооһоной бүри олошорходо үнай табигшаб. һайнаар лэ амаржа, аажам хибэдэһээ хибэжэ хонохоороо мал үдэрынь һайн бэлшэхэл.

ЗАРИМ ГАЗАРТА зунай аяма халуун үдэршье илангаа нарай малые заабол бэлшээхэ гэжэ оролдодог. Энэнь баһал ёһоор туһа нэмэри үгэхэгүй гэжэ һанагшаб. Халуунда һүүдэр бэдэржэ, иишэ тиишээ гүйһөөр тэдэнэр үдэр үнгэрэгдэг ха юм. Иигэжэ хүсэ шадалаашье бараха, шэгнүүрээшье гээхэ бшуу. Харин би халуун үдэрнүүдтэ тугалнуудаа һүүдэртэй газарта оруулжа тиирүүлэгшэб.

— Теэд малаа хэзээнь бэлшээдэг хүмши?—гэһэн асуудал гаража болохо.

Зундаа би үглөөнэй бүрэнхыдэ—гурбан часта бодожо, малаа хараһанайнгаа һүүлээр 4 час болохолоор бэлшээридэнь гаргадагби. 12 часта тэдэнээ садатарнь үһалаад, дахин хорёодонь оруулдаг һэм. Тэдэм үдэшын 5 час болотор амарха. һүүлээрнь дахин үһалаад, һүниин 11—12 час болотор бэлшээдэг байгааб.

Бэлшээреэ наринаар хубаарилан малаа адуулха гээшэ тон шухала. 2—3 үдэрэй туршада нэгэ газартаа, удаань нүгөөдэдөө бэлшээхэш. Иигэжэ бэлшээхэдэ, нэгэдэхёэр, ногоон ехээр гэшхэгдэдэггүй, хоёрдохёор, малнай ходо һайн, һэргэг ногоондо ябана бшуу.

Намаршаг тээ тарянай узуурые жэл бүри хэрэглэгшэб. Комбайнуудай полиһоо гарахатай зэргэ хүлеэжэ байгаад, малаа тиишэ абаашажа адуулдагби. Гэбэшье тарянай узуурта малаа бэлшээхэ үедөө тэдэнэйнгээ санхатаха, тээрэшэхэгүйн хойноһоо ехэ наринаар адаглажа байха шухала. Би хэдэхэн часай туршада малаа полидо бэлшээһэнэй һүүлээр хэнзэ ногоондо гү, али Хираан горхоной эрье тээшэ абаашадагби. Юуб гэхэдэ, түрүүшээр миниишье гүүртын тугалнууд талха тарянай зүйл эдеэд, дадаагүйһөө санхатахаяа һанадаг һэн. Гадна холо тарянай газарта ябуулаа һааш, хагда ногоогоо эдижэ үгэхээ болишохол.

МАНАЙ ЭНДЭ мал шэгнэхын урда тээ тэдэнээ эдеэлүүлхэгүй гэжэ захирдаг юм. Харин минии һанахада, энэ зүб гэхээр бэшэл ха. Малаа юундэ хооһоор байлгаха болоо зонбибди. Иигэжэ шэгнэхэдэ, зарим малшад элдэб арга мэхэ гаргахаяашье ядадаггүй. Тэдэнэр үхэрөө һуниндөө һайса эдеэлүүлжэ хоноод шэгнүүлнэ. Тиигэжэ нэгэ һарада нэмэлтэ шэгнүүр ехээр үгэһэн аад, нүгөөдэ һарада шэгнүүрынь хорошоһон байдаг. Би мал адуулагшаар хүдэлжэ эхилхэдээ, сэхэ иигэжэ хэлээ һэм: «Туталнуудаа һайса эдеэлүүлээд шэгнэе. Мэхэлхэ һэшхэл намда байхагүй».

1927 онһоо хойшо мал ажалда хүдэлнэб, тэрэ тоодо адуулагшаар арбан жэлдэ ябанаб. Түрүүшын үедэ намда даалгагдаһан гүүртэдэ элдэб ехэ, бага, эрэшье, эмэшье бруунууд бии һэн. Гүүртэнүүдые иигэжэ бүридхэхэдэ, мал түлжүүлтэдэ ехэхэн бэрхэшээл ушаруулдаг. Томонуудынь ороонойнгоо хаһын ерэхэдэ эжэлһээ таһаржа тэнэшэхэ. Харин мүнөө гүүртэнүүдые бүридхэхэдөө эрэ эмэ, наһа наһаарнь илгадаг болонхойбди.

Түрүү малшанай дүй дүршэлтэй танилсагты

КПСС-эй XXIII съездые угтуулан

Теэд юундэ энээн тухай дурдана гэхэбта? Ушарынь иимэ. Мүнөө олонхи ажахынуудта, манайшье совхоздо нэгэ гүүртэдэ элдэб янзын малнууд дайралдадаг. Бэеэр адли бэшэ үхэрнүүдые харахань бэрхэтэй. Ехэнь багаяа мүргэжэ, айлгажа эдеэлүүлхэгүй. Малаа һайн таргалуулха гэбэл, энээниие заабол хараада абаха ёһотойбди.

Би 4—6 һаратай тугалнуудые абаад, жэл болоторнь харууһалдаг хүм. Бухы мал адли байдаггүй. Зариманиинь тобир дорюунууд, хүсэ шадалтай, харин нүгөөдүүлынь дорьбогүй туранхай байха. Эдэндэл ёһотой анхарал оролдолго хэрэгтэй бшуу. Зүгөөр һүүлдэнь тэдэ муу малнуудайнгаа тангаралдажа ябахыень харахадаа одоол баясахаш.

ОКТЯБРЬ ҺАРЫН хоёрдохи хахадта шэнэ тугал абажа эхилээб. Хэнэйшье мэдэхээр, энэ үедэ ногоон хагдаржа, шэмэтэ бодосуудаа гээжэ эхилдэг ха юм. Тиигэбэшье һаа, малаа түхэреэн сүүдхэ дотор хаагаад байдаггүйб. Сэбэр агаарта гаргажа бэлшээдэгби. Аргатай һаань нэмэлтэ тэжээл үгэхэш.

Үбэлэй сагта мал үушханай үбшөөр үбдэнэ. Зүгөөр минии гүүртэдэ энэ үбшэн үзэгдөөгүй. Илангаяа байрыень шиигтүүлжэрхидэг, малаа үдэрынь газаа гаргадаггүй дээрэһээ энэ үбшэн бии болодог гээшэ. Наран, агаар, үһан гурбан ямаршье амитадта эрхим ханинар гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй. Зүгөөр үбэлэй үедэ тансал бүлеэн үһаар малаа үһалхада һайн.

Манайда малай тэжээлэй рацион жэл бүри адли байдаггүй. Тэрэмнай үбһэ тэжээлэйнгээ ехэ багаһаа дулдыдаха. Жэшээнь, үнгэрһэн үбэл жэжэ тугал, бруу бүхэндэ үдэрэй 500 грамм үбһэ, 200 грамм зелёнко, 100 грамм талха тарянай зүйл, 3 литр хэмэл аргаар буйлуулһан һүн тэжээл үгтэдэг байгаа. Хэмэл аргаар буйлуулагдаһан һү тугал ехэ дуратайгаар уудаг, мүн түргэн һайжардаг, томо болодог юм.

Бухы тугалнууд нэгэ адляар түлжэжэ томо болодоггүй. Зариманиинь түргэнөөр, харин нүгөөдүүлынь удаанаар томо болодог. Ушар юуб гэхэдэ, зариманайнь эдимэр хомхой байхадань нүгөөдүүлынь удаан шалай, муугаар эдеэлдэг байна ха юм. Эдэ бүгэдые хараалаа абаха шухала. Бүдүүн тэжээл һайнаар эдидэг, түргэнөөр томо боложо байһан тугалнуудта талха тарянай зүйл, хэмэл һү үгэлэггүй шахууб. Зүгөөр тэжээлдээ муу тугал, бруунуудта талха таряа, хэмэл аргаар буйлуулагдаһан һү хоёр дахин ехээр үгэхэдэмни, түргэн тэбээрэн, томо боложо, бэшэнээ хүсэдэг.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 48 жэлэй ойн һайндэр болон КПСС-эй ээлжээтэ XXIII съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалһан Погранична совхозой түрүүшүүлэй хандалгые аймагайнгаа газетэдэ уншааб. Тэдэнэй үүсхэлые би ехэтэ һайшаанаб. Үбэлэй сагташье харууһалжа байһан малнуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэ бүхэндэ килограммһаа бага бэшээр нэмээхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохоб.

А. СУРМАЧ, Б. ЖИГЖИТОВ
гэгшэд бэшэжэ абаа.

Хяагтын аймаг.

ЛЕНИНГРАДАЙ МЕТАЛЛИЧЕСКА ЗАВ

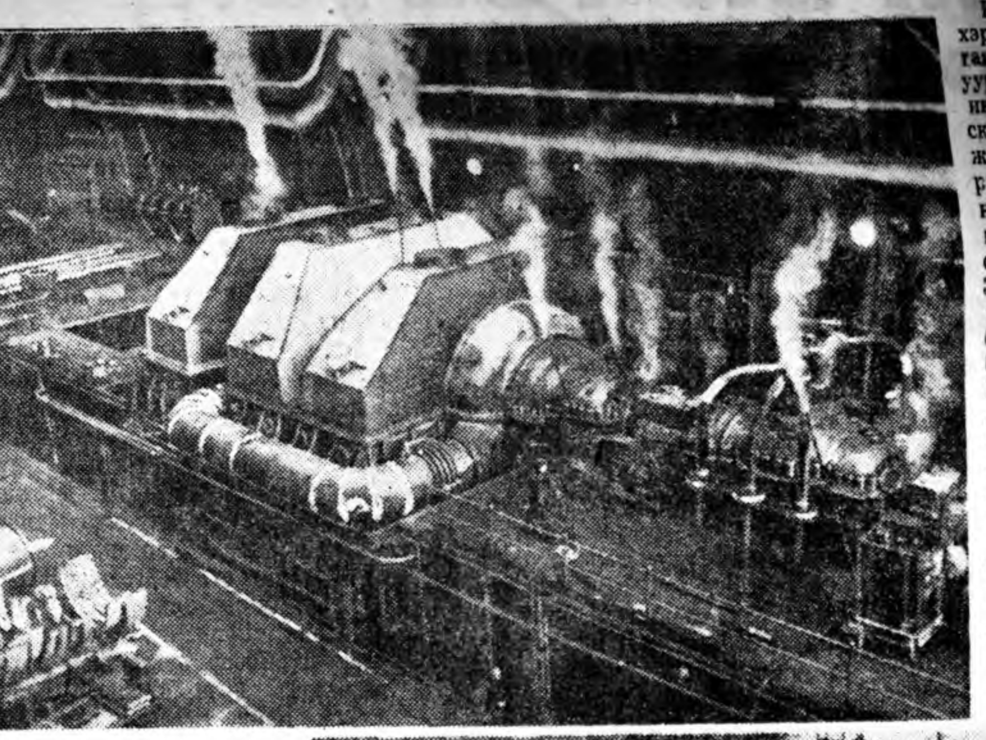

Конк
хэрэглэгд
тан
ураал
нинград
ска завод
жэ байһ
регадые т
нөө боло
наководан
станцида т
300 мянга
хүсэтэй хоёр
блок мүнөө
байнхай.
ГРЭС тул
дэг советск
электростан
нэгэн боло
раг дээрэ: Ле
металлическа
бүтээгдэһэн
ган киловат
ууралай тур
шагдажа бай
АПН-эй

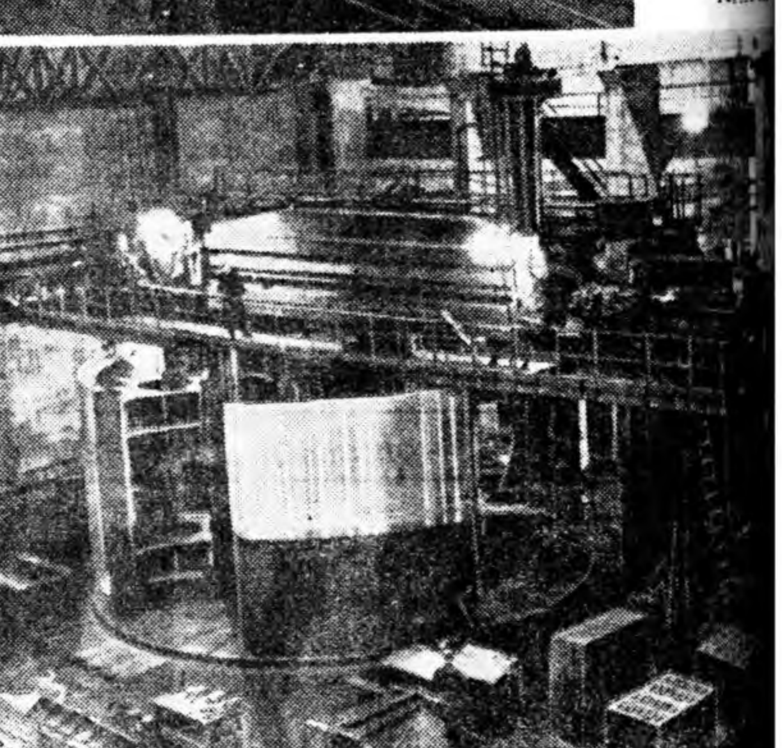

Ленинградай тон томо предприятинууд — КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ металлическа завод болон «Электросила» ОАР-та Советскэ Союзай туһаламжатайгаар баригдажа байһан Асуанска ГЭС-эй гидроагрегадуудые байгуулгада хабаадалсадаг юм. Ленинградайхидай бүтээжэ байһан агрегадууд 175 мянган киловатт хүсэтэй байха юм. Зураг дээрэ: КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ металлическа заводой гидротурбинна цех соо плотинын хаалганууд мүлин заһагдажа байна. Эдэ Асуанска ГЭС-тэ эльгээгдэхэ юм.

АПН-эй фото

тэй: дабаанай харгы октябрьһаа май һара хүрэтэр хаагдашадаг шуу. Зунай сагта колхоз Челегтэ зүүгаад шахуу тонно үбһэ хуряажа абаһан, 40 тонно концентрат зөөһэн байна. Эдэ бүгэдэ яһала хүрэмөөр гэжэ һанахаар юм, теэд Киргиз-бай зүбшөөнэгүй.

— Юун хэрэгтэйб?—гэжэ түрүүлэгшэ асууба.

— Дабһан бага, тиихэдэ радиогой

рэнь хүхэ сэнхир тэнгэри зэнхыхэ... Оршон тойрон аали номгон, хон-жан гээшэнь хэлэшэгүй. Тунгалаг сэбэр һайхан байгаали амяа дараад байһан шэнги. Тоомоо аашалан, гэнтэ шангаар хашхаржархёо һаа гү, али хоёр аматаар буудажархёо һаа, сууряанинь хадануудай дундуур нэгэ талаһаа нүгөө тээшээ эгшэгылэн ёолон талиижа, хүндөөр шархатаһан ан шэнги, шиигтэй агы шулуу нэшэн,

Үбэл, зунгүй, үдэ
дэг нэгэл янза бай
хартай гунигтай ш
энээн тухайгаа Кирг
— Юун үйлдхарт
гэжэ дуугараад, ба
хэеэ үргэбэ.—Ажал
хүн үйлдаг юм аа
һүүлээр һэеы гэртэ
Радио бии гү? Бии.
дуулаха гуш? Дуул
тухай
морёо у
дугшуу
дэ шоно
бии, ба
най бар
Шоно ал
найш түлөө 50 тух
хонёор шагнаха.
ые алаһанайнгаа
дээшэ түхэриг аба
Киргиз-бай агнуур
хай омогорхолтойгоор

— Зэрлиг ямаа
— Зэрлиг ямаа
хоб? Ангууша нохой
нохой. Шоные бари
ямаа харахадаа,
Зада эсээжэ ерээд,
хүрэжэ ерэдэг. Хони
гой нэмэнэ бшуу. Зэ
түсэбтэйшьеди, —
энеэнэ.
— Заримдаа бэр
хёолдог,—гээд К
хараба.—Хаа хаа
шье, гүрэндэшье,
тэмнишье һайн бай
жо, гэдэргээ харан
рэгтэй.
— һэеы гэртэш
юм? Гансаараа ха
— Юундэ гансаа
тайб. Рыскилды гэ
гал ерээ гэһэн уд
гэжэ хүбүүтэйб.
бэшье зундаа намт
садаг. Хада уула
лаа. Үшөө басагата
жэ нэрэтэй. Энэмни
үдхатай.
Касабеков часа
хэрэлсы дээрэһээ
кариие хүлеэнгүй
хүргэбэ.
— Орой болошо
тээ байха ёһотой
айлшаар ошоорой.
Киргиз-бай урин
—Хүбүү хүлеэжэ
шинии нэрэ үгэхэ
Киргиз-бай һаа
һаяхан лэ бултай
ялалзама толондо
ша хада тээшээ
Павел
АПН-эй
Киргизэй ССР.

СОМОНОЙ СОВЕДҮҮДЭЙ МҮРЫСӨӨН

Ажалшадай депутадуудай сомоной, сельскэ, поселково Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй 1965 оной гурбадахи кварталай дүнгүүдые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной комитет һаяхан хаража үзэбэ.

Дурсагдаһан кварталай турша соо эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө Загарайн аймагай Хуушан-Бэрээнэй сельсоведтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг болон нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаха болобо.

Хуушан-бэрээнэйхид хүдөө ажахын үйлэдбэриие һайжаруулхын, ажалшадай культурно-ажаһуудалай хэрэглэмжые гүйсэдөөр хангахын тула эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри һайнаар табижа шадаа. Түс сельсоведэй харьяата газар дээрэ оршодог «Гигант» колхозой бригада, жэшээнь, гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө 120 процент, овощ наймаалгаяа 103 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн энэ колхозой һүнэй-товарна фермэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, октябрь һара соо гүйсүүлээ. «Забайкаллес» комбинадай пунктнууд (Бэрээнэй, Шабарай, Кокэтэйн) модо бэлэдхэлгэ болон буулгалгаар 9 һарынгаа даалгабари амжалтатайгаар бэелүүлээ. Мүн худалдаа наймаанайнь хүдэлмэри хаража үзэхэдэ, эндэ эд бараанай эрьесын талаар 9 һарын түсэб 100,9 процент дүүргэгдээ. Эндэхи 3 магазин, 2 столово коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ. Сельскэ Соведэй бюджет олзо дохододоороо 84 процент, гаргашаараа 85 процент дүүрэнхэй. Энэнь жэлэй түсэбэй дүүргэлтын жэшээгээр харуулагдана. Тэндэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд һайнаар хүдэлдэг болоо. Хуушан-Бэрээнэй хүдөөгэй библиотекэ бүхы аймаг соогоо суурхадаг. Хүдөөгэй лекторнуудай бүлэг һара бүхэндэ ниитэ-политическэ болон педагогическа асуудалнуудаар 10—12 лекци алгадгүй уншадаг юм. һургуулинуудтань һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүн лэ эли бодо һайжараа. Бүгэдэ ниитын һуралсал бэелүүлхэ түсэб 100 процент гүйсүүлэгдээ. Үхибүүд һургуулинуудтаа түсхай автобусуудаар абаашагдана. Багшанарынь гэр байраар түгэс хангагданхай.

Хоёрдохи мүнгэн шан Сэлэнгын аймагай Үбэр-Зөөхэйн сомоной Соведтэ, гурбадахи мүнгэн шан Зэдын аймагай Белоозерско сельскэ Соведтэ үгтэхэ болобо.

Тэрэшэлэн гурбадахи квартал соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө Захааминай аймагай Михайловска сельсовет, Яруунын аймагай Исэнгын сомсовет, Баргажанай аймагай Уро-Читканай сельсовет, Мухар-Шэбэрэй аймагай Шаралдайн сельсовет, Хяагтын аймагай Тамирай сельсовет, Хойто-Байгалай аймагай Байкальска сельсовет, Прибайкалиин аймагай Ильинскэ сельсовет, Хориин аймагай Дунда-Худанай сомсовет, Бэшүүрэй аймагай Гушадай сельсовет, Кабанскын аймагай Ойморой сельсовет болон Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай Ехэ-Куналейн сельсовет тэмдэглэгдэбэ.

М. БАРАННИКОВ,
БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

Киргиз–казахай хүбүүн

Тэрэ гэһээр аяар хорин табан жэл болошобол даа. Тэрэ шэрүүн һуни Челек гэдэг хүнхэртэ хадаһаа хүлеэгдээгүй шанга һалхин бууба, һэеы гэр хобхо үлеэн абаһыень, нойтон саһанай хүрилэн эрьелдэһыень Касабек үбгэн мүнөөшье һанана. Хонин дахадаа орёолдоһон Гуляйча гуламтынгаа хажууда хэбтэнэ. Үшөө үглөөгүүр тосхонһоо хүн ерэжэ, тэрэниие акушеркэдэ абаашаха ёһотой байһан, теэд мориной ябахын аргагүйгөөр харгы хүр саһанда дарагдашоо гээшэ ха... Гуляйча хүнгэрхэ болоһон аад, үшөө хажуугаарнь ехээр халууршоо. Мүухан лэ болоод байба. Хажуудань Джакыз хүгшэн эрьелдэнэ, кок-сай үдхэнөөр эдеэшүүлнэ, теэд Гуляйча аягын амһаршье зүүбагүй. Ямар нэгэн туһа хүргэһэй даа гэһэндэл, үбгэн тээшээ адаглангяар харана. Газаа һалхи шуурган замханагүй аа гү гэжэ Касабек шагнаархана. Хагсуу һалхинда шононууд һамбаашалдаг шуу... Тэрэнэй халта һажахынь тэндэ, Гуляйча шадалгүйгөөр тэрэниие ооглобо:

— Гай болоо, Касабек, һэрииш!..

Мантагар нохойнь газаа ухаа мэдээгүй хусана. Хонишон буугаа гансата шүүрэн абаад, малайгаа тархилаа ябууд углажа, газаашаа гараба. Хуушарһан далайнь үүдэн һалхинда унаад, сошожо үргэһэн хонид хойно хойноһоо юрьен гүйлдэн гаража байба. Дүнгеэ хонидые захадажа, тэдэрдэнь тэхэрюулэн асартарнь, хэды шэнээн сагай үнгэрһые Касабек мэдэбэгүй. Харин гэртээ ороходоо — гайхажа абаба. һамганайнь хажууда танигдаагүй хүн һуужа һуугаа һэн. Тэрэнэй үгэһэн сагаан шагта эмүүдые Гуляйча абаад, ядан-ядан залгижа, дээрэһээнь сайгаар даруулна.

— Салам...—гэбэ Касабек.

— Салам...—гэжэ айлшан харюусана. һүүлээрнь:—Үглөөгүүр тээшээ халууниинь бууха даа. Эм үгөөб,—гэжэ нэмэбэ.

Хонишон кок-сайгаа аягална. Айлшаншье абяагүй, мүн Касабегшье дуугай. Айлшанһаа олон табые һуража хашараахада муу бшуу. Дулаасажа амараг, сай уут, бешбармак эдиг. Өөр тухайгаа хөөрэхэ гээ һаань—эзэн шагнаха, үгы һаань—дуугаржа хашараахагүй. Айлшан хоёр аяга сай уугаад, нэгэ табаг лабшаагай мяха эдеэд, галһаа холодон бодобо.

— һайн даа, нүхэр. Ябахаар бэлобоб. һалхиншье намдажа байна, дабаха харгымни ута...

— Шамдал ехэ баяр хүргэхэ байнаб,—Касабек зохидоор нойрсожо байһан һамганайнгаа хажууда дабшалан һууна.—һайхан сэдьхэлтэй хүн, хэн гэжэ нэрэтэйбши, туһа хүргэһэнэйш түлөө шамайе хэн гэжэ нэрээр дурсан ябахабиб?

— Би киргизби...—гэжэ танигдаагүй хүн абяагүй байд гээд хэлэбэ. Тиигээд үлөөшэ шагта эмүүдээ шэрээ дээрэ табяад гаража ябашаба.

һамганайнгаа нэгэ жэгдэхэнээр амилхыень шагнаархан, Касабек удаан саг соо унтангүй тэршэлэн хэбтэбэ. Харин үглөөгүүр үхибүүнэй нариихан абяанһаа һэрихэдэнь, Гуляйча хүбүү түрэжэрхёод байба. Хонишон ехээр баярлаһандаа, урда үдэрынь сэдьхэлээ ехээр зобоошоёо, тэрэ танигдаагүй хүн тухайгааш мартажархёод байба. Зүгөөр «хэн гэжэ нэрлэхэбибди?» гэжэ һамганайнгаа асуухада, Касабек һуниин айлшаниие һанаандаа оруулжа;

— Киргиз-бай гэжэ нэрлэхэбди,— гэжэ харюусаба.

...Киргиз-бай Касабеков энеэбхилээд, колхозой правлениин сэргэдэ уялатай байгааша морин тээшээ хараад:

— Тиигэжэл казахай хүбүүн би казах-киргиз болошоо хүнлби даа. Эсэгэмни энээн тухай ходо намдаа хөөрэдэг. Гэрэ айлшантаяа нэгэтэ нэгэ уулзашахагүй хүн аа гүб гэжэ хүлеэдэг һэм. Үшөөл уулзаагүй заабаб...

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб һуурин ерэһээр Киргиз-бай час болоо. Кунгей-Алатау уулын эбэртэхи Челек гэдэг хүнхэртэ мүнөө тэрэнэй даадаг хонид бэлшэдэг. Түрүүлэгшэ Молдагазы Урмамбетовтэй, мүн хонишодой ахамад бригадир Сайдахмат Укуденовтэй Челек руу үшөө юу абаашаха байһан тухайгаа тооложо үзэнэл. Тэндэ хонид үбэлдөө бэлшэдэг, харин ехээр саһанай орожо болохо байһые эртээнһээ хараалаа абаха хэрэгбатарей дууһашанхай. Үбэлэй сагта хонидни дабһагүй яажа байхаб, харин би һонин дуулангүй яажа байха гээшэбиб, түрүүлэгшэ?

— Зай, Киргиз. Батарейнүүдые эмбааршанһаа өөрөө бэшүүлжэ абаарай, харин дабһа...—гээд, Урмамбетов багтаасатай томохон дэбтэрээ гаргажа, бидэнэр—ерүүл зондо зүүхэйлэн хуудаһые ирасагааба.—Энэ намартаа самолёдоор таба дахин дабһа асаруулхаар хэлсэнхэйбди. Челек руутнай хоёр дахин дабһан абаашагдаха байха.

— Хоп,—гээд, Киргиз-бай бултанаймнай гар бариба.

— Хоп,—гэжэ бидэнэр булта харюусаад, хонишоной гар адханабди.

Киргиз-бай дэгэл дээгүүрээ субэ үмдөөд, хоёр аматаяа нюргандаа үргэлжэ, патронташаа газарһаа абажа, газаашаа гараба.

— Хэды залуушье һаа, колхозой эрхим хонишон юм. 7—7 зуугаад толгойтой хоёр отара даагаад байдаг! Хонидынь гарзалдаггүй: 99,7 процент шахуунь ондо ородог. Толгой бүриһөө 4 килограмм эрхим шанартай нарин нооһо хайшалдаг...—гэжэ Урмамбетов урмашан хэлэнэ.—Киргиз-бай алдар суутай хүмнай гээшэ...

Үдэшэлэн колхозой правлениин газаа Киргиз-байтай уулзабаб. Тэрэ хадаяа бусажа ябаһан байба. Батарей болон энэ тэрэ хэрэгсэлнүүд эмээлдэнь ганзагалаатай. Ябаашье һаа болохо байгаа, теэд Киргиз-бай: «Шэнэ газетэнүүд болон номуудые абаха хэрэгтэй» гэжэ хэлэнэ.

Библиотекарь хайшаашьеб ябашанхай байжа, хонишон ехэ тэсэмгэйгээр хүлеэжэ, дүн сагаан шүдөөрөө ногоо таһа хазан байна.

...Хото городто байдаг хүн хонишоной саг үргэлжэ, үдэр, һүнигүй һүүжэ ябадаг байдалые тэсэхэгүй ха. Хаанаб даа нэгэ хадын хабшууда, харгыһаа холо ори ганса һэеы гэрэй бухал шэнги орбойходожо һуухые харахадаа, хото городһоо ябаһан хүн гайхан гэлын зогсохол. Ара эбэртэнь, зүүн, баруун тээнь үндэр хаданууд үнылдэхэ, тиихэдэ шанха орой дээехэ зоболонтойгоор үни удаан ганшэһээр дуутаа хуряахал...

Хадын эгсэ ташаланда, нэгэ горхонһоо нүгөө горхон тээшэ, адхарһан сагаан шулуун мэтэ, олон хонидой бэлшэн ябаха харагдаха. Хоёр-гурбан нохой дахуулһан, ута дэлһэтэй тажагархан мори унаһан хонишон холоһоо, нааданхай шэнги жаахан харагдаха.

Теэд ходоо тэнгэмнай аали номгон, амгалан байдаггүй даа. Үбэлэй һуни шанга һалхин хада хабсагайе огло татахаар аашалжа, хүйтэн саһа холоһоо үлеэн асаржа, шуурганай эрьюулгээр хурылхал даа. Тиихэдэнь хонид хорёо соогоо обоорлон, тархяа ганзагалан зогсохо, харин һэеы гэр соо һанаа зоборито үргэһэгүй һунинүүд уряалгүй айлшан мэтээр оршохо.

Иимэл эрхэ байдалда, жэл бүри дадажа, Киргиз-бай казах үргаа юумэл. Үхибүүн ябахадаа, үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор эсэгынгээ моринд һундалдажа, үдэрые үнгэргэдэг байгаа. Нэгэ заа боргожоходонь, абань колхозой адуунһаа һоргог боро гуна асаржа, хазаарайнь гүрэмэл жолоое хүбүүндээ барюулаа бэлэй.

Уданшьегүй Киргиз-бай мори унажа һураад, нара хаража, хэды багта хонидоо үһалхаб гэжэ өөрөө тодорхойлдог болобо. Бухэли үдэртөө хонёо адуулаад, үдэшын харанхыдал һэеы гэртээ эсэгэтэеэ бусадаг байгаа. һэеы гэрынь нэгэ газартаа байдаггүй һэн тула, Челек гэдэг хүнхэрые колхозойнгоо тосхоной гүдамжаһаа үлүүгээр удангүй танидаг, мэдэдэг болоо һэн. Үбэл үхибүүдые һургуулида колхозой түб тосхон абаашахадань, Киргиз-бай хада уулаяа һанадаг, хабар болоходо, хони адуулхаяа жэл бүри эсэгэдээ ошодог байгаа. Сэрэгэй алба дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Киргиз-бай колхозойнгоо түб хотондо ямаршье ажал хэжэ шадаха байгаа. Теэд лэ хонишон болохо хүсэлынь диилээ ха юм. Тэрэ бусадтай адли ганса отара абаагүй, хоёр отара даажа абаа һэн.

ЮРӨӨГЭЙ ТАРЯАШАДАЙ АМЖАЛТА

Мүнөө жэл сагай ударилай хэды муу байбашье, Сэлэнгын аймагай түрүү ажахынууд һайн амжалтануудые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Энэ колхоз байгша ондо тарянай баян ургаса туйлаһан: гектарай 12 центнер тарян, юрэнхыдөө 70 мянган центнер хуряагдаһан байна. Түс колхоз түрэл орондоо 10547 центнер таряа тушаажа, түсэбөө 300 процент дүүргээ, үрэһэ хүрэнгеэ сүм хаагаа. Гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо тушааха гурбан кварталай түсэб мүн лэ дүүргээ.

Эдэ амжалтанууд нэн түрүүн колхозой партийна организациин (парткомой секретарь нүхэр Ц. Д. Галсанов), эндэхи коммунистнуудай арад зоной дунда ябуулһан партийна, политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриин үрэ дүн мүн. Колхозой партком, бригадануудай партийна эхин организацинууд артелиингээ гэшүүдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри нилээд һайнаар, удха түгэлдэрөөр ябуулдаг болоо, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхээ. Мүрысөөндэ илагшад али болохоор урмашуулагдана. Коммунистнууд ажахын харюусалгатай участогуудта табигдана. Тэдэнэй олонхинь даалгагдаһан ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандажа, һайн амжалтануудые туйлана. Жэшээлхэдэ, коммунист Доржи Жапов «С-6» маркын комбайнаар 516 гектар таряа хадажа, 5357 центнер ороо һо сохёо. Аймагай суутай луговод Буда Рабданович Тагаров даалгагдаһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 35 центнер үбһэ үргуулаа. Түс колхозой түрүү хонишон, партиин гэшүүн Бутэд Банзаракцаевагай эрхилдэг отарынхид үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула ехэ оролдолго гаргаа. Тэдэнэй һэльбэн заһабарилһан хото хорёо харахада, баясамаар, өөһэдынгөө хүсөөр мянгаад шахуу центнер һайхан үбһэ, ноогоон һолоомо бэлдэнхэй. Коммунистка Банзаракцаевагай отарынхид үбэлжэлгын үедэ нэгэшье толгой хони хурьга гарзада оруулхагүй, 100-һаа зуун хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалха гэһэн социалис уялга абанхай.

Юрөөгэй колхоздо Буряад ороной суута һаалишан Социалис Ажалай герой Пылжит Балчиновна Жалсанова ажалладаг. Суута һаалишан арба һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 2700 литр һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхээ байна. Пылжит Жалсановагай гараар энэ жэлэй эхинһээ хойшо 50 мянган литр һүн һаагдаһан байна! Тэрэнэй удаалагша Дарижулма Пырендоржиева даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 2730 литр, юрэнхыдөө 48 мянган литр һү һаагаа. Иимэ жэшээнүүд олон.

Дурсагдагша ажахыда агитаторнуудай семинар, зүблөөнүүд ха-
раалагдаһан саг соо
нэ. Политическэ хү
янзын онол аргану
хэрэглэгдэнэ. Холы
мануул дээрэ культ
дэнхэй.
Карл Марксын нэ
хозой гэшүүд шан
жонуудаа тодорхо
дүүрэнээр хэрэглэх
жээнүүдые абажа ба
болон механизаторну
бүхы ажалшад ко
түрүүтэй хэрэглэгдээ
ломжонуудаа дүүрэ
хын түлөө тэмсэд
Р. БАЛ

ЭЭДЭШЬЕ, ХААНАШЬЕ ЗОНОЙ ДУНДА

АЙ НЮТАГ. оо хүн зон олон. илзэд үндэр на үгшэд хүрэтэрөө Имэ эбтэйгээр гэжэ һанагдаа ерт харахаа ерээ ан болохонь гү? ан шаралдайнхид гша, суглаанда нэн. Теэд мүнөө... өөрэлдөө хэхэсэ

луцкая. Аялдар и зантай энэ ба лдайнхид «манай нэрлэдэг. Тиигээд буруугүй. Елена отекэдэ ажалла а захалһанһаань отекын ажал түр н, уншагшадшье рнүүдшье эбтэй болоһон юм. Тии е үдэшэ хүн зон лоороо харгыл агүй яахаб. Ун һон тухайгаа хүн өө хөөрэжэ үгэ хүнэй хөөрэхые анхаралтайгаар у.

конференцидэ үүд Михаил Сте ээр хайлаһан һү манание зүбшэн Имэ конференци ла Елена яһала лэй хүдэлмэри ябуулһан, нютагайнгаа эдэбхитэйшүүлтэй хөөрэлдэһэн юм. Түрүүшээр хүнүүд балай сугларлдагшьегүй байгаа. Ном уншахыень уншаад, үгы хадаа үгы ябагша һэн ха.

Тиихэдэ мүнөө, жэшээлхэдэ, шаралдайнхид тус романиие уншахаһаа гадна, өөрынгөө һанамжануудые хөөрэхые оролдоно. Арсалдаа зүришэлдөөнэй зугаа дэлгэхэньшье буруугүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, уран зохёолшо М. Степанов ном соогоо Байгалай үмэнэ болоһон революционно үеые һайса харуулжа шадаһан. Шаралдай нютагшье дурдагдана. Тус конференцидэнь нютагай багшанар, ахалагша классуудай һурагшад ехэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан, романай гол түлэб удхые зүбөөр тайлбарилһан байна.

Дүрбэн жэлэй саада тээ шаралдайнхид уншагшадай конференцидэ хабаададагшьегүй байгаа. Хабаадахаһаа байтагай ном һударшье ехэ шархаажа абадаг, библиотекэдэшье ерэдэггүй байһан. Тиихэдэ Елена һаалишанаар ажалладаг байгаа. Хаанашье номтой ябахыень харахадаа үетэн нүхэдынь ехээр атаархаха, һүүлдэнь хани нүхэрһөө дутангүй ном уншахые оролдожо эхилээ бэлэй.

Нэгэтэ сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Еленэтэй уулзаад:

— Елена, би шамтай үни хада уулзаха, хөөрэлдэхэ һанаатай ябаа һэм,— гэжэ хандаба.

— Яагааб, юун болооб? — гэжэ Елена гайхаба.

— Библиотекэдэ ажаллаха гүш?

— Юугээ хэлэнэ гээшэбта? Шадахагүйлби. Һургуулиные багатайб. Арбадахиие дүүргэһэн басагад олон шуу.

Яахаб, юу хэхэб? Үнөөрөөшье эрдэмынь баги. Оройдоо зургаан класс. Ном һудар олоор уншадагшье һаа, библиотекын ажал оройдоо мэдэхэгүй. Ганса ном үгөөд һууха бэшэ, уншагшадтай зохидоор хөөрэлдэжэ шадаха хэрэгтэй. Арбадахиие дүүргээшэдшье олон. Теэд дайралдаһан лэ хүндэ библиотекын ажалые тушааха аргагүй бшуу.

Тиибэ яабашье, Елена библиотекэдэ ажаллажа эхилһэн. Эндэ яһала урагшатайгаар ажаллахатайгаа хамта заочноор һуралсажа, арбадахиие дүүргэһэн юм. Мүнөө тэрэ культурно-гэгээрэлэй училищида заочноор һуралсана.

Нэгэтэ библиотекэдэнь түрүү малшан Антон Ананин ерэһэн гэхэ. Газетэ, журналнуудые ирасагааһан, гоё һайхан зурагуудыень обёоржо хараһан болоод лэ, арилхаа түхеэрбэ. Теэд юундэ ном абанагүй гээшэб. Хожом мэдэхэдэнь, Антон Ананин уншажашье, бэшэжэшье шадахагүй ябаһан. Яахаб, юу хэхэб? Елена тэрэниие орхёогүй. Заатагүй туһалха гэжэ шиидэбэ. Нютагайнгаа һургуулида хандажа, багшанар болон һурагшадай аша туһаар тэрэниие ном һударта һургажа эхилһэн. Тэрээнһээ хойшо Антон Ананин библиотекэдэ таһалгаряагүй ябуултадаг. Еленэтэй үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэдэг болонхой.

Еленын хэжэ байһан ажал тухай саашадань хөөрэхэ болоо һаа, — һайрханагүйб, — захадашагүй. 486 айлайхид бултадаа тооной библиотекэһээ ном абадаг, өөрыншье библиотекэ эмхидхэдэг. Энээндэнь Елена Павлуцкая ходо туһална.

Н. МАДУЕВ.

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

Каменск тосхоной үхибүүд Октябриин һайндэрэй урда тээ барилгашадһаа эгээн үнэтэй бэлэг абаха золтой байгаа. Хоёр дабхар ехэ байшан ашаглалгада үгтэжэ, пионернүүдэй байшан нэгдэһэн байна. Мүнөө эндэ цемент-шиферэй заводой хүдэлмэришэдэй үхибүүд элдэб кружогуудта ябажа эхилээ. Зураг дээрэ: пионернүүдэй шэнэ байшан.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Булат ЖАНЧИПОВ.

НАЙМААШАН

РАССКАЗ

Һалхи бордоһошьегүй һаа, дарсайжа хүлдэмэ декабрь һарын тооһон жабартай үдэшэ байба. Гангатын һууринай гэрэй хоолойнуудаар бадхаһан утаан жабарга сохюулаад, уһанай уурал мэтээр сайран һуунагтана. Тосхоной зоной ажал хүдэлмэреэ дууһаад, дулаахан гэрнүүдтээ ан-бунхан амаржа байһан энэ үедэ, Хүнхэр жалгын хабшалда һолжоржо наададаг хүүгэдэйшье соггой шууяан мүн лэ замхажа, оршон тойрон абяа шэмээгүй үбэлэй ута һүниин эхин үзэгдэгшэ бэлэй.

Үхибүүд соогоо бултанһаань удаан наададаг гэжэ суутай Сэнгүүдэй Содбо хоёр Хүнхэрэй халтирууханда энэшье үдэшэ хоюулханаа үлэшэнхэй һолжоржол байгаа һэн. Зуун гүбээһээ нааша тугаарһаа хойшо барбайн ерэжэ ябаһан юунэйшьеб даа ехэл аалин ябадагые тэдэ хоёр үнихэнэй гайханад. Юун байлтай гээшэб?.. Магад эшээнһээ намнуулһан галзуу баабгай аалам? Үгышье һаа шоно... Сохом шоно ёһотой даа, Батуудай баабайда бирдаанха бии. Байза, ошожо дуулгаха байна, гээд, Сэнгүүдэйнгээ дугташахада, Содбонь ушаргүй томоотойгоор:

— Һэ, баабгай шоно хоёры танихаа болёо һэн гүб даа, үшөө зундаа үбһэндэ ябахадаа, хоюулайень ходол харагша һэмби. Теэд энэшни баабгай шэнгил нээрээшье. Дулаан эшээгээ алдаһан баабгай убайгүй, галзуу юм гэлсэгшэ,— гэжэ сүхэрэнгеэр гүбэрбэ. Һара гараад тон гэрэлтэй болоҗо, сахилма сагаан талын дундаһаа тэрэ ерэжэ ябагша юумэн барбайжа бүришье элеэр харагдана. Хэбэрынь дүтэлжэл ябана гээшэ ха. Тосхоной нохойнууд бээ бээ дууряалдан, эндэ тэндэһээ залхуугаар аад, дуу таһалангүй боролдонод.

— Ээ, энэшни тэргэтэй хүн лэ. Ямар һонин юумэ гээшэб,— гэжэ Содбо хүхин хашхарба. Теэд Сэнгүүдэй хэды этигэжэ ядабашье, Содбын хуугайһаа дорьбодоһон нохойнуудай бүри сортоотой хусалдаан соогуур, хүр саһые хаха зүһэн мухарилдаһан мөөрнүүдэй хахинаае одоошье сонособо. Голой нимгэхэн мульһэн дээгүүр гарахадаа мөөрнүүдэй сахаригууд хажараар мухарилдажа, гэншэн ёолоһон дэншээ абяатайгаар үзэгдэнэ.

— Харыш, Ивановойдо ерэбэ, ошожо хараял, юун айлшан юм хаб,— гэлдээд, тэдэ хоёр тосхоной эгээл захада байдаг дархантан тээшэ гүйлдэбэд. Мүн даа, сэхэл наашаа ерэбэ. Соохор морининь сэнтэжэ сайшанхай, хоншоортоо гонзойжо хүрэшэһэн мүльһые унагааха хүсэлтэй туһагүй турьяжа, һарын гэрэлтэй толон доро хамарһаа уурал сорьюулан, обогор ашаатай адар гэгшын тэргээ урагшаа унангяар зүдхэнэ. Эзэниинь хажуу тээнь боожошье бариха тухагүй, гарнуудаа сохилон, жабартай тэмсэжэ миил арбагашан ябаха юм.

Иванов дархан газаагаа түлеэгээ хахалжа байһан аад:

— Зай, эрэшүүл, энэмнай али дулаан зүгэй айлшан морилбо гээшэб, юун хүн гэжэ һананат, аа?— гэжэ байгаад хайша хэрэг һанаа амараар бажаганаха юм.

Тэргын үргэлжэ хахинаан үдэшын жабарта сууряатайгаар жиигаһаар ерэжэ, үнэхөөрөөшье Ивановтоной хорёогой хажууда замхаба. Хурьганай эрээн арһаар оюулһан малгайнгаа шэгэбшэнүүдые буулгажа уянхай, дээрэһээнь хүзүүгээ тойруулжа хуушаранги шара шаарпаар орёонхой, үргэн дорохи барбагархан һахалһаань эхилээд үбсүүниинь үргэлжэ дүн сагаан сэн болошонхой, хараха янзада наһатай үбгэжөөлхэн байба. Хормойгоороо бүри ноорожо ябаһан жэбхүүн дороо пүсхэгэр зузаан хубсаһатайшье һаа, даамайгаар даараһандаа мүрнүүдынь ээзгүй шэшэрнэ. Ташуурдаашье һаа бэдээр ябаад үгэхэ хэбэргүй зогсошоһон мориндоо юундэшьеб:

— Дрр... рр...— гэжэ зандаран, —үхэһэндөө адууһан боло,— гэжэ тэрэнээ харааглаад,— нэгэ һүни хонуулыт, хүлһыень түлүүжэб,— гэжэ түлеэгээ тонголзон хахалжа байһан Ивановто тордиһогүй ородоор ооглобо.

— Багтаха шэнгэхэгүй олон зомдее, баруугаархинда ошогты,— гэжэ Иванов өөдөөшье харангүй унаган буряадаар харюусаба. Үбгэжөөл бэшэ боһон торонгүй морёо годируулжа, мөөрнүүд хужүүнээр мухарилдаба. Батуудай баабайтанай газаа тогтожо, ашааһайнгаа хүлигэ, хушалтые тойрон ябажа шалгаад, гэртэ ороходоо үнишье болонгүй һөөргөө гараба. Үдэшэжэ гараһан Батуудай үбгэн хойноһоонь:

— Харатайл гэрнай багахан гүб даа, тэрэгүй һаа, яһалашье хонохол байтаа гээшэт,— гэжэ нариихан хоолойгоор ехэтэ гэмшэбэ. Удаань: энээхэн зэргэлээ айлнуудаарнай ошогты даа, хонуулна бэд даа,— гэжэ зааба.

Үбгэжөөл моринойнгоо хажууда ошоод:

— Юрэдөө малайшье хашаа соо дураа хүрөө һаа хонохолби, яаһан бүдүүрхүү зон гээшэбта,— гэжэ ганирба.

Һанагдаагүй харюу дуулаһандаа Батуудай үбгэнэй түргэн уур хүдэлжэ:

— Хари иимэрхүү амитан байхаш гэжэ мэдээл һэнби, ямар олигтой амитан шаргын хаһада тэргэ дүүрэн тээбэри дахажа ябаа юм, яба, ошоод тэрээ тэрэ зуһалангайгүүртын далабша доро хонолшни даа,— гэжэ саһата талын тэг дунда орбойхожо байһан оройгүй бууса тээшэ заажархёод, гэртээ хойшоошье харангүй хондогошон орошобо.

— Энээниешни хэн хонуулха юм даа, хүниие хараадаг юм ха юм, манайда ерээ һаань, би эжыдээ бу хонуулаа гэхэб даа,— гээд Содбо һонирхолоо буурангяар гүбэрбэ. Сэнгүүдэй эндэ тэсэнгүй:— һэ, бу хонуулыт саашаа, манайхин хонуулхал байха,— гээд шаргаханаа тэбэрин гэр тээшээ гүйжэ мэдэбэ. Гэртээ оромсоороо, баабайгаа гүйжа оробо:

— Хонуулаял, нэгэ һүни. Даараһхайл. Мэшээгүүдээр хүлнүүдээ орёонхой... Тэргэтэй... Холын үбгэжөөл,— гэбэ.

— Юун хүн юм даа, зобожо ябаа тамата гү, урибал гүбши,— гэжэ баабайнгаа миһэрэмсээр, Сэнгүүдэй газаашаа гүйжэ гараба. Үнөөхи үбгэжөөлынь тэргынгээ хахинаан доро гүбэрһэн зандаа баруун хотоной айлнууд тээшэ ошожо ябаба. Ушаргүй баяртай Сэнгүүдэйн эрьюулжэ хүсэхэдэ, «тугаархана дахасалдаһан хүбүүн ха юм, шолмошни» гэжэ муу һэжэг түрэһэн үбгэжөөл гарнуудаа арбагашуулан зандаржа, морёо түргэдхэхөө забдаба. Теэд Сэнгүүдэй энэ үедэнь:

— Үбгэжөөл, өө үбгэжөөл, манайда ошыт, хонохот, баабайм ерэжэ хоногты гэнэл,— гэсэгээн маһалзаба. Үбгэжөөл морёо урда мэтэ зандаран байлгажа байһан аад, хүбүүнэй зарим үгэнүүдые тухайлжа:

— Аа, байза, юун гэнэш даа?— гэжэ лаблахы хүсэбэ. Хүлеэгдээгүй хүндэтэ уряал хоёрдохёо аярхан шагнамсаараа:

— Гэртээ олон хаяат? — гэжэ асууба.

— Баабайтаяа, хүгшэн эжымнай шүлөө гаргана, тиигээд би...— оройдоо гүрбабди. Гэрнай тэрүү тэрэ, ехээр утаа гаража байгааша,— гэжэ мэгдэн зааба.

Үбгэжөөл:— ай, ямар бэрхэ хүбүүмши, энээхэн морииемни мулталаарайлши, аа, байза, үбһэтэй аабзат,— гэжэ һонирхобо.

— Үбһэн бии дөө, ехэ.

— Тиигээ һаа болоо, болоо гээшэ. Бэрхэл эрэ гээшэш. Хэнэй хүбүүн бэлэйш даа?

— Сэбээнжабай Сэнгүүдэйб.

— Сэбээнжаб.., Сэбээн.., зай, зай, Сэнгүүдэй энээниемни мулталаад, аргынь олооройлши, уһалха байна даа... Үглөөгүүр бодоходошни һамар үгэхэб. Харана гүш, эдэ, хуу һамар, эдээнһээ үгэхэб.— гээд томо бээлэйтэй гараараа тэргэ руугаа зангаба.

— Энэ ехээр утаа гаража байгааша танайхи гү,— гэмсээрээ үбгэжөөл морёо годируулжа, булангаа тойроод бүтүү саһан болошоһон мөөрнүүд Сэбээнжабай тээшэ

(Эхин. Түгэсхэлынь 4-дэхи хуудаһанда)

ХОРИИН АЙМАГТА

Хуушанай коммунисттай уулзаба

Сулхарын найман жэлэй һургуулиин һурагшад ба багшанар хуушанай коммунист, персональна пенсионер Кузьма Прохорович Седушков гэгшэтэй уулзаа.

1918—1919 онуудта фронтовик-пропагандистнарай һургуулида һуража байхадаа, Владимир Ильич Ленинтэй хэдэ дахин уулзаһан, хөөрэлдэһэн тухайгаа Кузьма Прохорович хөөрэжэ үгөө. Сугларгашад ехэ һонирхожо шагнаа.

Һүүлдэнь хүндэтэ айлшандаа үни удаан элүүр энхэ ябахыень, ута наһа наһалхыень һургуулиинхид юрөөгөө.

Суута артистын концерт

Октябриин 31-нэй үдэшэ Хориин Соёлой ордон соо хүн зон ехэ олоороо суглараһан байба.

Буряадай АССР-эй габьяата артист Цыден Бадмаев элдэб арадай хатар нугархай гоёор гүйсэдхэжэ, харагшад альга һайса ташаа. Концертын түлөө баяр хүргөөд, артистын хододоо айлшалжа байхые харагшад хүсэһэн байна.

Үхибүүд хүхибэ

Шэтын областной кукольна театрай бүлэг артистнар һаяхан Хори тосхон айлшаар ерээ.

Эдэнэй табиһан «О чем рассказывают волшебники» гэжэ зүжэг үхибүүд айхабтар һонирхожо хараа, баясаа.

„Алтан намар“ гэжэ шан абахын түлөө

Аймагай эхэнхи һургуулину у д а й бэрхэ бэрхэ спортсменүүд Хори тосхондо сугларжа, «Алтан намар» гэһэн шан абахын түлөө һорёондо хабаадаа.

Найман жэлэй һургуулиин һурагшадай мүрысөөндэ 3. Непомнящих (Сулхара), Санжижапов (Дунда-Худан) гэгшэд шалгарба.

Командна түрүү һууриие Хориин найман жэлэй һургуули, хоёрдохи һуури дунда-худанайхид эзэлбэ.

Һүүлдэнь дунда һургуулинуудай спортсменүүд мүрысөө. Баһал 800 метрэй зайда басагад сооһоо Т. Кучумова (Дээдэ-Тайлса) түрүүлээ. 1500 метрэй зайда хүбүүд сооһоо Гоша Пятых (Хэжэнгэ) эрхимлэһэн байна.

Мүрысөөнэй дүнгөөр Хориин дунда һургуулиин команда түрүү, Тээгдын—хоёрдохи, Хэжэнгын—гурбадахи һуури эзэлбэ.

Илагшадта дамжуулгын кубок ба үнэтэ шангууд барюулагдаа.

Н. ГАЛДАНОВ.

Д ҮНЭНДЭ" ЛОНОЙ ҺҮҮЛЭЭР

ын байгша оной 28-най номерто зой холын фермэ, гүүр ажалладаг лдаа наймаанай гадаг тухай Хаяа н ахалагша хони жаповай бэшэг юм.

а Мухар-Шэбэрэй рэглэгшэдэй коо ленинин түрүүлэг Ламажапов иигэжэ

гайхидые талха, н хэрэглэлээр таһалдаһан бай ээмэтэй автолав нүхэр Леоновто үгтөө. Һаяхан рэглэгшэдэй коо ленин автолавка од-наймаалагша жэ, убэлэй үедэ һайнаар хан дал зүбшэн хэл о хэмжээнүүдые айнабди. Мүнөө долоон автолав үй ябажа, малша гүй хангаха.

бэшэгдэһэн зүй совхозой партком болоһон заседани хэлсэжэ, дурсаг нүүдые зайсуул эмжээнүүдые ха арткомой секрета нүхэр Доржиев шадай гэр байра улаан булан, хам ра харуулан ойл н материалнууд ьтурын хэрэгсэл хангаха ябадалые ратэр хэжэ дүүр парторганизаци рьнарые, отделе гшэд, брига талһан байна.

дэй наһан тухай

ажабайдалаа эр тэдэнэй гэр бүлын ан гэрлэлтын шал түлэб дулдыдадаг. наһанай тэнсүүри алтагаан тэмсэлые а эхэнэр хоёрой ратай байбал, хэн ар бэ даа бариша лнэ.

о ондоо нютагуу й гэрлэдэг дунда ндо ондоо юм. Бал ье шадарай респуб шүүл 25 наһан басагад 21—23 а тарадаг болон гүрэн байхадань, шүүл наһа эдиһэн байһан юм. һүүлэй 25 жэ эрэшүүлэй гэрлэдэг шье хүбилаагүй, ха лээд наһатай боло ралаг болоо. 18- латай басагадай ха 3 дахин үсөөрөө. бээ болооб? лайн эрье шадархи ржуазна засагтай дөө тосхонуудаар ой гэрлэхэ ушар, үүдэйнь ажахыгаа н гү, али хүбита абаһан болзор ор, басагадайнь эн н болоһонһоо дул а. Үгытэй хүнүүд болоо һаа, газар, о зэмсэг худалда тай болоторoo тэ раа хойшолуулдаг тэндэхи зон юрэн лдэг байһан. Му гэрлэдэг болоһон харахада, хүн зо залуушуулай гэр тодорхойлногүй, өөһадынгөө дураар бхинэнэ.

СССР ГҮРЭНДЭХИ ГЭРЛЭЛГЫН ГУРИМ ЁҺО

Ирина ХОРУНЖАЯ, медицинын эрдэмэй кандидат

Хубисхалай урда тээ Узбекистанда наһаа гүйсөөгүй басагадые дандаа хадамнадаг байгаа. Эхэнэрнүүдэй дүүрэн эрхэтэй болоходо, байдал һуудалай, соёл болбосоролой хүгжэхэдэ, хуушанай энэ үлэгдэл хоггүйгөөр усадхагдаа.

Олонхи ушарта айл бологшодой хоорондохи наһанай илгаа 6 наһанһаа үлүү гарадаггүй гэжэ элирүүлэгдээ. Бүхы гэрлэгшэдэй гурбанайнь хоёрһоо дээшэ хуби сасуутан гү, али 3 наһа хүрэтэр илгаатай хүнүүд юм. Тиихэдэ наһанай талаар дэндүү ехэ (20 гү, али 20-һоо дээшэ жэлэй) илгаатай хүнүүдэй гэрлэһэн ушар огто үгы шахуу. Эрэ хүнүүдэй 10 гү, али 10-һаа, дээшэшье жэлээр дүү һамга абахань тон үсөөн.

Эдэ жэшээнүүд СССР дотор эрэ хүнүүдэй оло наһаар дүү һамга абахаа болижо байһыень гэршэлнэ. Мүнөө үедэ тогтонижоод байһан айл бологшодой хоорондохи наһанай илгаа хадаа манай совет байдалай социалис ёһоор хүгжэһэнэй хуулита дүн болохоһоо гадна, гэрлэгшэдэй ямар нэгэн бариша харадаггүйень гэршэлнэ.

Хоёр ондоо үндэһэтэнэй гэрлэлгэ

Хүнэй хүниие мүлжэжэ байһан сагта гэрлэлгэ олонхи ушарта үндэһэ яһатанай, шажан мүргэлэй мунхаг үзэлөөр хизаарлагдадаг байгаа. Мүнөө СССР гүрэндэ энэ мунхаг үзэл гэрлэлгын ёһо гуримда ямар нүлөө үзүүлнэб? Энэ талаар Ташкент, Самарканд, Ленинград хотонуудта тусхай шэнжэлгэ хэгдээ. Жэшээнь, Ташкент болон Самарканд хотонуудта бүхы гэрлэгшэдэй 20 процентнь ондо ондоо яһанай зонууд хамтаранхай, тэрэ тоодо тэндэхи үндэһэн зоной СССР-эй Европодохи нютаг хүнүүдтэй гэрлэһэн ушар 6—7 процент болоно.

Ленинградта 1964 ондо бүхы гэрлэһэн хүнүүдэй 17 процентнь ондо ондоо үндэһэтэн байха юм. Ушар иимэһээ Ленинград хотые Ташкент, Самарканд хотонуудтай жэшэбэл, гол түлэб нэгэ янзын үндэһэтэн тэндэ ажаһуудагшье һаа, ондо ондоо үндэһэ яһатанай хоорондын гэрлэлгэ узбек хотонуудайхиһаа ехэшье үсөөн бэшэ.

Юундэ таанад гэрлээбта?

Гэрлэһэн ушарые тодорхойлон шэнжэлхын тула һая гэрлээд байһан 500 айлда хандажа, юун дээрэһээ гэрлэжэ, айл бүлэ болообта гэжэ асуугдаһан байна. Тэдэ зоной 76,2 процентнь инаг дуран дээрэһээ, нэгэн али хараа бодолтой дээрэһээ, бээ бээдээ этигэлсэн нүхэсэһэн дээрэһээ гэрлээбди гэжэ харюусаа. 13,2 процентнь тэгшэ эрхэтэй, бээ бээе хүндэлдэг дээрэһээ, 4 процентнь —инаг дуранһаа, 1,6 процентнь —дурлажа, һайн байдал хангаха хүсэлһөө, 0,6 процентнь—үхибүүтэй болоһон дээрэһээ, 0,2 процентнь—«ажабайдалые зүбөөр ойлгоһон дээрэһээ» гэжэ харюусаһан байна. 4,2 процентнь харюу үгөөгүй.

Тиимэ болохолоороо, гэрлэлгэдэ садьхал зүрхэнэй талаар хандаһан ябадал бүлюу олон. Бариша хаража гэрлэһэн ябадал огто байгаагүй.

Айл болохо ябадалдатнай түрэлхидэй үүргэ ямар байгааб гэжэ асуухада, залуушуулай хамтарха үедэ үхибүүд болон түрэлхидэйнь хоорондо зүрилдөөн болоһон ушар тон үсөөн гэжэ элирбэ. Зарим ушарта зүрилдөөн болоошье һаа, түрэлхидынь зүб байһан байна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр хурьгэн гү, али бэридээ дураа гутаа бэшэ, харин һайса бодомжолонгүйгөөр гэхэ гү, удаан танилсажа бээ бээе хүсэд мэдэлсэнгүйгөөр гэрлэжэ болохогүй гэжэ захяа заагаа бшуу.

Хүн зоной холо ойгуур ябадаг болоһон дээрэһээ хүбүүд холын хото городуудһаа, тосхон айлнуудһаа һамга абана, басагад холо хадамда гарана. Оронойнмай үйлэдбэриин хүгжэлтэ, соёлой хүбисхал хүн зониие хүдөө нютагһаа хото городто, томо барилганууда бодожо байһан районуудта зөөлгэһэн байна. Сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ олониитын элдэб эмхи зургаанай тогтоһонтой, зунай амаралта, олон зоной аяншалга эмхидхэлгэтэй дашарамдуулан, хүн зоной бээ бээтээ харилсан уулзаха ябадал үргэдөө. Хаана уулзаад, танилсаад, гэрлэһэн байнабта гэһэн асуудалда үгтэһэн харюу энэ талаар һонирхолтой. Залуу айлнуудай 9 процентнь хара багын бээ бээе мэдэлсэхэ, 21 процентнь—хүдэлмэри дээрэ, 17 процентнь—һургуулида һураха үедөө, 27,2 процентнь — найр наадан дээрэ, 5 процентнь—зунай сэнгэлэын газарта танилсаһан, 5,2 процентыень хүнүүд зууршалһан, 3,3 процентые түрэлхидынь танилсуулһан, 0,7 процентнь хамтын байрануудта, 1,6 процентнь гудамжада, 3,8 процентнь ондоо газарнуудта танилсаһан байба. Ушар иимэһээ харюу үгэгшэдэй хахадынь суг хамта ажаллаха, һуралсаха үедөө, мүн нэгэ газарта байрлаха үедөө танилсажа айл бүлэ болоһон байна.

Залуу айл бүлэдэ асуудал табижа харюу абаһанай ёһоор бодоходо, гэрлэгшэд олонхидоо нилээд удаан сагай туршада (жэлһээ дээшэ саг соо) танил байһан, тиимэһээ һайн һайхан эрмэлзэлһээ, үнэн сэдьхэл дуранһаа үндэһэлэн гэрлэһэниинь элирнэ. Бүхы гэрлэгшэдэй 5-най нэгэнһээ үсөөниинь бээ бээе хүсэд мэдэн, танингүйгөөр хамтаршаһан байна.

Хүбүүн басаган хоёр һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлһээ, бээ-бээдээ дурлалсажа, ажабайдалые һайн һайхан талаарнь бодожо, һайн дураараа хамтархадаа, гэр бүлынгөө зол жаргалые саашадаа бүрин хангаха байна бшуу.

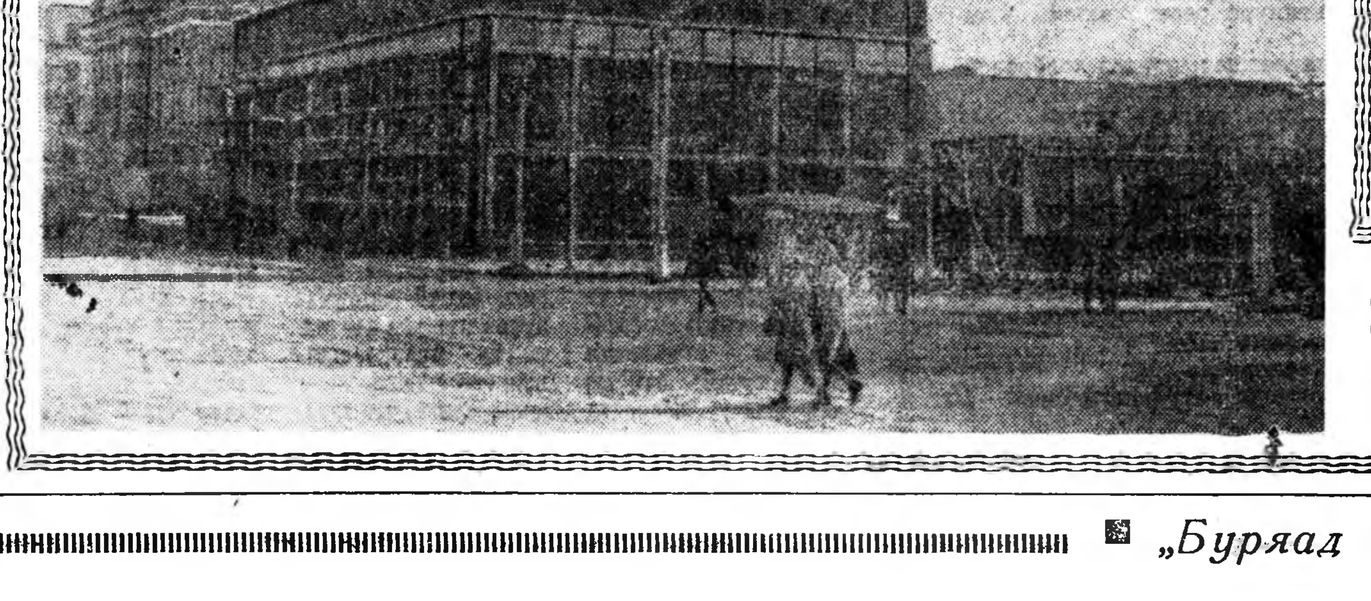

Улаан-Үдын Ленинэй үйлсэдэ байһан «Прогресс» кинотеатрай байшан шэнэлэн хубилгагдаа. Энэ шэнэ байшан соо залуушуулай түрэ хуримай зал байха юм. Зураг дээрэ: шэнэ байшан.

В. ДЕРЕВЯНКЫН фото.

Бүлэ доторхи тэгшэ эрхэ

СССР дотор эхэнэрнүүдэй бээе даажа ажал хэдэг болоһониинь ёхэ удха шанартай. Һамгадайнь ажал хэдэг 300 хүдэлмэришэ бүлые шэнжэлжэ үзэгдөө. 146 айлай үбгэнэйнь салин һамганайхиһаа 10 ба 10 үлүүтэй тухэритөөр тээшэ байгаа. 54 айлай һамганиинь үбгэнһөө ехэ салин абадаг, 100 айлай үбгэ һамган хоёрой салин тухайтай байдаг байба.

Мүнөө үедэ хүдэлмэришэдэй дунда 2 гол янзын айлнууд бии байдаг. Нэгэдэхинь—эрэ хүниинь гэр бүлын эзэн болоно. Тиихэдээ баалалтын ёһоор бэшэ, харин эрэ хүнэй нэрэ хүндын үндэһөөр «засагаа» барина. Хоёрдохи янзын гэр бүлэ дотор эрэ хүниинь эзэн нэрэтэйшье һаа, бүлэ доторойнгоо гол асуудалнуудые шиидхэхэдээ үбгэ һамган хоёр адли эрхэтэй байдаг. Гэр бүлын хоёрдохи янзань ехээр дэлгэрэнхэй.

Гэбэшье эхэнэрнүүдэй ажалай амжалта, хаба шадабаринь гэр бүлэдөө тэдэнэй адли тэгшэ эрхэтэй байха ябадал зарим ушарта хангагдагүй. Зарим эхэнэрнүүд эрэшүүлэйнгээ «засаг» доро байдаг, гэрэй ажал бүхыдөө эхэнэр хүнэй дааша болгогдодог. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилөөшье һаа, эхэнэрнүүд эрэшүүлһээ 2—3 дахин ехээр гэртэхи хүдэлмэри хэдэг.

Совет гэр бүлын эгээн шухала үүргэ—үхибүүдые хүмүүжүүлгэ болоно. Социалис байгуулалтын хүгжэхэтэй хамта ажабайдалай һайн һайхан шэнжэ хүгжэлсэнэ. Юундэ тиигэнэб гэхэдэ, гэр бүлын хүмүүжүүлхы үүргэ дээшэлжэ байна бшуу. Энэ ушар гэр бүлые бэхижүүлхэ, тэдэнэй жаргал хангаха, ажал хэрэгыень урагшатай бүтэмжэтэй болгохо талаар манай түрэнэй саг үргэлжэ анхарал хандуулжа байдагые гэршэлнэ.

(АПН).

НАЙМААШАН

(Үгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи хуудаһанда)

мухарилдабад. Ушаргүй сортоотойгоор борожо байһан һалтагархан нохойгоо гангинатар үдьхэлжэрхимсөөрөө Сэнгүүдэй гүйжэ ошоод, хорёогойнгоо үүдэ сэлибэ. Мори тэргын гэрэй үүдэ туласа хүндэлдөхэдэ угтажа гараһан Сэбээнжаб:

— Нэгэ бага саахануур байлгаад мулталагты,—гэбэ.

— Үгы бэд даа, үгы, һамараа... аа, наймаатайхан хүм даа, тэрэнээ гэртэ оруулаагүйдэ таарахагүй хал даа,—гээд,—наймааша хүм,—гэжэ нэмээбэ.

— Ехэ юм гү?

— Үгы теэд, харанал гүбди даа, эдээхэн... Таба мэшээг.

— Тэли даа, тиигээ һаа тэрээхэн зуһалан гэр соо зөөжэрхиел,—гээд Сэбээнжаб альгаа эльбэн тэргэдэ дүтэлбэ. Теэд үбгэжөөл юундэшьеб мэшээгтэй наймаагаа хаража хонохо гэһэндэл зуһалангай хадагаламжаһаа таһа арсажа, тээбэрийнь табан тажагар ашаае байшан гэртэ оруулбад. Гэртэ ороһоор хубсаһаяа тайлажа обоолжорхимсоороо, айлшанда гэжэ аягалаатай халуухан шүлэ аярхан халбагадажа оробо. Сэбээнжабтан үбгэжөөлэй бэеэрэтээ гаратарнь юумэ һуража халуун эдеэнһээнь һаатуулбагүй. Удаань гэрэнь уяраагаа гаража, халуун эдеэнһээнь һаатуулхэлгэгүй, ябадалайнгаа һони һорьмойе удаан хүлэртэрөө сай уужа байгаад һольбуулаа бэлэй:

— Сүхэ нютагта үнгэрэгшэ намар һамар сохижо зургаан мэшээг олоо һэм. Нэгыень худалдааб. Зарим улад үнэтэй үнэтэй гэлдэгшэ даа, гүйжа һайжа гуша сагаанһаа доошо буугшагүйбез. Унаа хүллэжэ, энэ үбэлэй һаари хүйтэндэ ашаатай тэргээр саһа махуулжа, амин голоо хүрэн алдажа ябаһыеш яашье мэдэхэгүйл. Өөһэдөө ябажа үзөө һаа үйлынгөө үрине мэдэхэ һэн. Энээхэнээ худалдажа, зөөри болгоо һаа гээд, нэтэржэ ябагдана даа. Дүрбэ хонобо гээшэ ха, дабаанай арын дэрээвэндэ хоножо байтараа хулгайда ороод, мэлиисээр мушхүүлээдш үзөөб. Өөдэтэйш юумэ абаагүйлдөө, оргоожо мэшээгэйм оёорһоонь дундалаа, шолмонуудшни. Совет баласай байгаа сагта сагаан зөөридөө эзэн байхаб гээд, үглөөдэрнь наашаа гараа һэм,—гэжэ байгаад мэшээгүүдэйнгээ амһарнуудые хана руу харуулжа, дээрэһээнь жэбхүүнээрээ нарилан хушаба.

Добын булагай харзаһаа Сэнгүүдэйн мори үһалаад үбһэ үгэтэрнь нилээд орой болоһон байба. Гэртээ ороходонь, баран унтаатай, харин үбгэжөөл һэрюун зандаа һамартай мэшээгүүд дээгүүрээ хубсапатаяа хэбтэжэ байба.

— Эндэ унтыт, шэрээ дээгүүр, танда унтари заһаал,—гэжэ Сэнгүүдэйн гайхангяар хэлэхэдэ:

— Өөрэгүй даа, өөрэгүй, иигэжэ унтаад ябадаг хүм, өөрөөл түргэн хүнхы,—гэжэ үбгэжөөл аалихнаар гүбэрбэ.

Дэнгээ унтараагаад Сэнгүүдэйн нэгэ хэды соо хэбтэжэ байхада, тэрэнэй гайхалда үбгэжөөл бодоһоор мэнэ һая залирһан түмэр пеэшэндэ түлеэ хэмсээрнь гал носожо пеэшэнэй нимгэн хабһанууд дахин улайрба. Үбгэжөөл хажуудань эрьелдэн байжа, зунай наранда бэеэ шатаахаа һэдэһэн хүндэл тэсэмгэйгээр зогсоно. Хэбэрын тэрэ хүйтэн һамартаа нилээд хайрууһан байгаа гээшэл ха, бэеэ нилээд шараһанайнгаа удаа һөөргөө һамарнууд дээрээ хэбтээд, бэлэхэнээр хурхирха мүртөө үргэһэн соогоо һүүжээ урилан эрьелдэнэ. Галынь уланшьегүй залиржа, тэрэнэй ольһон гэр соогуур халуу сорьёбо.

«Энэ үбгэжөөлнай юундэ һамарнууд дээрээ унтана гээшэб, магад манние хулуугуужан гэжэ дэмыдэ һанаата болоно гээшэ гү?»,—гэжэ бодоходоо тугаархана Батуудай баабайн ганираае ээлүүдгүй һанажа, Сэнгүүдэйн энеэдэһэниинь хүрэнэ. Шагнаархахадань, үбгэжөөлэй бээрэжэ, эсэжэ аяшарһан бэеые оройдоошье амаруулха янзагүй, юунһээшьеб айһандаа тон һэргэг нойрой хурхираан һүлэмхеэр, таһалдангяар таһалгын араһаа соностожо байба.

Һүниин тэн багта гэр соохи зониие үбгэжөөлэй сошонги хашхараан һэрюулжэрхибэ. Тэрэ өөрынгөө абяанһаа мүн лэ һэришоод:— Унтагты, унтагты, харатайгаар иигэжэ зүүдэлдэг хүм, харанхыда һамарым гоожуулна гэжэ, — гээд сэб хүйтэн мэшээгүүдтээ хайруулаад, газаа хэбтэһэндэл бээрэнхэй бодобо.

— Шэрээ дээгүүр унтахаяа ягаа хүмта, хэн шүдхэр танай һамар һабардажа байгаа юм,—гэжэ Сэбээнжаб сошожо һэришэһэндээ дураа гутан бабарба. Гэр соо дахинаа хурхиралдатарнь үбгэжөөл хүлеэжэ, шэмээгүй шэшэргэнэн һуутараа бодожо һэмээхэн гал удхалан, гүзээ, нюргаа һажатараа шаража байтараа халуун пеэшэн дээгүүр һарбайшан алдаад, үмдэнэйнгөө бултайһан хүбэнгэй бага хуухарһан үнэрөөр һэгээ орон, нагтархан һандали унажа һуугаад таһалга түшэхэдөө, одоошье тэниижэ хурхиршаба.

Хүсэд үдэр болоһон хойно Сэнгүүдэйн баабай галаа түлижэ, һуумгашаа унташаһан үбгэжөөлые «сайн болотор энэ шэрээ дээгүүр хэбтээд бэеэ амаруулагты»,—гэжэ мүрһөөнь хүдэлгэбэ. Тэрэ һэримсээрээ бүхөөр унташаһандаа бахардаһан янзатай гэйханги хёрхоор Сэбээнжабые гэтэжэ һуутараа, жолоогоор угзаруулһандал һамарнууд тээшээ эрьеэд, ошожо жэбхүүнээ һэхэмсээрээ хана руу хараһан мэшээгүүдэйнгээ амһарнуудые һуулижа эхилбэ. Гарнуудынь түргэ түргэн мэгдэнгээр хүдэлжэ, адхарһан һамар сухалтайгаар худхабад:

— «Мэшээгэйм амһар һула байна, һамарым юундэ абаабта? — гэжэ шэшэргэнэһэн хоолойгоор ушаргүй хоротойгоор дороһоо абан гүбэрбэ. Сэбээнжабтанай гайхашаа ядажа байтар:

— Иигэхээл һанаад зорюута хонуулһан байхат, буляажашье абаа һаатнай танай дуран байгаа, тантай носолдохо хүсэтэй бэшэб, ии-ии, залуудаа тан шэнги хулуудаггүй, буляажа абаха эдитэй агша бэлэйб даа, ии-ии, һалагдаал байна даа, һалагдаа,—гэжэ байгаад, нулимсагүй хуурай зубхяа аршасагаан, зониие һэмээхэн шарайшалан байжа һугшарна.

— Үгы, юрэдөө, яана гээшэбта, үбгэжөөл, танай һамар хулуужа хооллохоо байһан зон эндэмнай үгыл, үбэлэй түлэг соо тээбэри дүүрэн тэргэ хахинуулжа юу һайндаа ябаа юм, тулижа зобожол ябаа юм гээбы гэжэл хонуулаа бэлэйлди. Хайрадамнай хүртэжэ унгаад, бэеэ амаруулаад, һанаамар ябахатнай яагаа юм, тэрэ мэшээгэйтнай амһар дээрэнь хэбтэхэдэтнай булгэрөө һаа булгэрөө юм бэзэ, тэрээндэ үй хай үһа нюдэн болохотнай хайшаал юм ааб,—гэжэ Сэбээнжаб мэгдэнгээр тайлбарилба.

— Үгы даа, үгы, һүни һамарайнгаа гоожоһые дуулаал һэнби. Хорон зүүдэмни хубиим хэрэгһээ холуур ошодоггүй юм,—гэжэ үбгэжөөл өөрынхеэ табинагүй.

Сэбээнжаб хэнтэг наймаашантай тоосолдожо шортоо гэжэ тухайлхадаа, сухалаа хүрэжэ, һанаа амархан унтажа байһан хүбүүнэйнгээ хушалга хуура татан бодхообо.

— Үгэр бодо, ямар ёһоор хүниие дуудажа долёожо асараа һэмни. Үтэр гараад тэрэ моринень тэргэлээдхи. Талын тэнүүл наймаашание хайрлажа хонуулһандаа башыбынь орондо ... рээ хухархам ха юм ... маашан тээшэ эр... һамараа түргэхэн ... хиингаа хазайһан, ... дирһон тээшэ тал... бэ.

Үдын хойно Сэн... руухайда һолжор... хадань, үнөөхи үб... руун хотоной айлну... тосхоной араар, хад... гын сарья харгы... жо ябаба. Һүрхэй... хараалган ташуур... зандаа обоо ашаат... үйсын үйсын зүдхэж... ябаһан соохор мор... гүй хайрлажа хой... зогсоошоһон Сэнгүүд... харамсаараа:

—Сэнгүүдэйн ай... гүүдэйнгээ танибаг... байгаад дарья таб... дэй урдаһаань:

— Айлшан бэш... —гэжэ хоротойгоор, ... харжархёод уйлаш... гээ хашхархые д... даншье һаа өөрэхэ... харайжа ерэмсээр... шарбаганан, Сэнгүү... эрхэлжархёод, найм... ролон боһожо удаш... хойнуудтай дугаа ... дэнэй дунда байх... шан-шан абьяаст... ябаа бэлэй.

БИДЭ ИЛАХАБДИ!

Советскэ Союз ошохоһоо түрүүн би байлдаанай түлэг боложо байһан Тхань-Хоа, Нге-Ан провинцинуудта хоёр һара ябааб. Һүниин сагта велосипедээр олон зуугаад модо гаталһан байнаб. Ходол арад зоной дунда ябааб. Америкын дээрмэшэдэй зүгһөө уйдхар гашуудал, ядарал зоболон тохёолдуулжа байгаашье һаань, эршэ зориг түгэлдэр зандаа үлэһэн түрэл арадаа бүри гүнзэгыгөөр ойлгохые хүсэһэн байнаб.

Тиин би Тхань-Хоа провинциин эрье шадарай нютагуудта арадай тэмсэлшэдтэй хамта байгааб. Тэндэхи олохон хүнүүдтэй уулзааб, хөөрэлдөөб. Француз колони эзэмдэгшэдтэй тэмсэжэ, Эсэргүүсэлтын дайнда хабаадалсаһан Куанг Тиен волостиин арадай тэмсэлшэдые толгойлжо, шадамар бэрхээр командална. Америкын самолёдуудай энээ руу ниидэдэг болоһоор волостьмнай бүри ехээр загаһа барижа захалаа гэжэ тус волостиин захиргаанай комитедэй түрүүлэгшэ эхэнэр намда хэлээ.

Американска самолёдуудтай тэмсэлэй эгээн түрүү зэргэдэ ородог Винь городто би долоон хоног байгааб. Энэ городые Америкын бомбардировщигуудай оло дахин бомбодоошье һаань, город тэсэжэ гараа. Винь городой баатарнуудаар буудагдан унаһан Америкын самолёдуудай обоо хүбөө үлэгдэлнүүдые эндэ харааб, шүлэгоо хүдэлмэришэдтэ уншааб. Виниин электростанци болон водокачкые американска самолёдуудай бута бомбодоһон үлэр һэн. Городой хүдэлмэришэд, алба хаагшад бүхэли үдэртөө эрэлхэгээр тэмсээшье һаа, шүлэг шагнаха сагаа олоһон байна. Олон хүн суглараа: яаһан эрэлхэг зоригтой, поэзидэ дуратай гээшэб!

Шалзардаг үбшэнтэнэй лагериие бомбодоһонойнь һүүлээ эндэ байһан хүнүүдэй үгэ дуугүйгөөр байраяа һэлгэн ошохыень һарын бүүдэгэр гэрэлдэ нюдөөрөө харааб. Самсон гэжэ пляжда дүтэхэнэ оршодог аал, бута бомбодуулһан Хүгшэдэй байшангай һандархайешье харааб. Тэндэ байдаг нэгэ үбгэжөөл шүлэгтэ ехэ дуратай юм һэн. Тэрэнэй амиды үлэһэн, үгыень мэдэнэгүйб.

Тхань-Тионг провинциин Нге-Ан уездээр ябахадаа, уездын һандаргагдаһан центр, налшылдажа унахая байһан гарнүүдые, гал гүймэртэ шатаһан заводой армагые губээ дээрэ харааб. Баһа эндэшье оронойнгоо хүнүүдэй гайхамшаг баатаршалгын гэршэнь болооб. Урдань бэе бэеэ мэдэхэгүй байһан гурбан хүнэй хайшан гээд сугтаа тэмсэһыень жэшээ болгон харуулхаар. Тэдэнэй нэгэн—19 наһатай хүбүүн, армида орохоёо иишэ ерэһэн, нүгөөдэнь—нэгэ волостиин арадай ополчениин хүдэлмэрилэгшэ, ажал тухайгаа элидхэхын тула уезд ерэһэн, гурбадахинь—эндэхи хамгаалгын отрядуудай хүтэлбэрилэгшэ һэн. Америкын самолёдуудай доболхо үедэ эдэнэр тушаан боложо уулзашоо ха юм. Тойроод бомбонуудай шахэ дүлииргүүлмээр тэһэржэ, шэрэмэй халуун түгдэрхэйнүүдэй һиинаалан байгаашье һаань, эдэ гурбан анхарал хандуулаагүй, американска самолёдуудые пулемёдоор буудажал байгаа. Хүбүүгээ удэшэжэ ерэһэн эжынь шархатаба. Эжынгээ ёолохые дуулаад, хүбүүниинь туһаламжа үзүүлхээ хажуулань ерэбэ. Теэд байһан газартаа бусажа, дайсание буудажа үргэлжэлхыень хүбүүгээ гүйһан байна. Хүдэлмэришэн Нгуен Тхе Ты энэ губээ дээрэ алдалан унаа. Окоп соо тэрэниие элһэ шоройгоор булажархёо ха юм. Малтажа гаргахадань, буу гартаа бүхөөр адхаад үхэшэһэн байгаа. Тэрэ ами табижа унатараал дайсание буудаа. Энэл Тхань-Тионг уездэ сентябриин эхеэр 500-дахи американска самолёт унагаагдаһан юм.

Нэгэ зенитнэ батарейн дайшалхы позицида үнгэргэһэн үдэрнүүдээ һайн һананаб. Хүхэ сэнхир огторгой, зенитнэ буунуудай ута сэмгэнүүд, залуу артиллерист-сэрэгшэд һанаандам элихэнээр ороно. 18—19 наһанай эдир хүбүүд тэдэнэй дунда олон һэн. Тэдэнэр оройдоол гурба һарын урда тээхэнэ армида ерэһэншье һаа, дайшалхы техникэ һайн шудалаанхай. Тиин үдэр һүниие илгангүй, аадар бороодошье, аяма халуундашье томо буунуудайнгаа хажууда бэрхэшээлтэ албаяа хэнэ. Эдэ хүбүүд интернационализмын нангин һүлдэ болохо һүрөөтэ буунуудтаа юрэ бусын дуратайгаар хандана.

Тхань-Хоа, Нге-Ан провинциин почто, телеграфай хүдэлмэрилэгшэдтэй баһал уулзааб. Эдэнэр уран гоё нэрэтэй, гуллагар нарихан бэетэй, илдам зохидхон басагад юм. Тэдэнэй нэгэниинь Ня гэжэ нэрэтэй. Энээниие оршуулхада, «Илдамхан» гэһэн үгэ болоно. Нүгөөдэ Тху-Ха гээшэнь «намарай гол» гэһэн удхатай. Тэдэнэр телефоной, телеграфай хэлхеэ холбоо хангажа, нарин нягтаар ажаллаа. Хажуугаарнь бомбын тэһэржэ байхадашье ажалаа орхиногүй. Хэлхеэ холбооной утаһа заһабарилжа байһан хүдэлмэришэдтэйшье уулзажа хөөрэлдөөб. Тэдэнэр велосипедээр, машинаар ябажа байгаад, аэродром, хүүргэнүүд дээрэ хэлхеэ холбоо һэрхээн тодхоно. До-Лен хүүргын һандаргагдахада нарин бүхэ проводоор бэеэ орёогоод, бүтэн үлэһэн армаг дээгүүрнь шуран солбоноор дүүлин ябажа, телефоной утаһа заһабарилһан байха юм. Хангал һайхан кофиин таримаалай ногоорон нэмжыһэн, Энэдхэгэй сагаахан жасмин сэсэгүүдэй сайран харагдалаг Нге-Ан провинциин Нгиа-Дан уездэ нютагай хүдэлмэришэн Май Дыэу гэдэг ухаан бодолдом бүхөөр хадуугдаа. Май Дыэу гуллагар үндэр бэетэй, хүдэр гэгшын хүбүүн юм. Нэгэтэ хэлхеэ холбооной утаһа заһабарилжа, телеграфай столбын оройдо ажаллан байба. Гэнтэ американска самолёдууд хүрэжэ ерэбэл даа. Теэд дайсанай самолёдуудай доохонуур ниидэн, тэрээнэй хажуугаар добтолон гараашье һаань, Дыэу ажалаа хашалгүйхэн үргэлжэлүүлбэ.

Энэ һүниин сагай ямар шухала байһан тухай хэлэнгүй үнгэрхын аргагүйл! Эсэргүүсэлтын дайнай уеынхидэл, мүнөөшье һүниин зоргоор тэмсэлээ үргэлжэлүүлхын тула хүсэ шадалаа гулидхан бэлдэнэбди. Минии ороной харгы замууд дээгүүр гүнзэгы нүхэ гарган Америкын бомбонууд тэһэржэл байдаг. Гэбэшье һүни болоходонь лэ хүнүүд хаа хаанаһаа шорой шохой зөөжэ, грузовигуудаар шулуу асаржа, һандаргагдаһан харгынууд заһагдаадхидаг.

Нэгэтэ ой модоор бүрхөөгдэһэн губээнүүд дээгүүр үнгэржэ ябахадаа, доро поли дээрэ һарын сагаанаар тариашадай газараа хахалжа ябахые хараа һэм. Сарнуудай туруунай шабар соогуур умбаханъ тэндэһээ элихэнээр соностоно, баһа хаанаһаашьеб холоһоо арадай дуунай ирагуу аялга сэдьхэлыем хүдэлгэн дуулдана. Газараа хахалжа ябаһан тариашан инмэ һайханаар дуулаһан бололтой. Энэнь түрэл дайдымнай өөрөө жиигэн дуулажа байһандал намда һанагдаа һэн.

Һүни! Һубарая олон грузовигууд аалиханаар, болгоомжотойгоор замаа үргэлжэлүүлнэ. Мүн элдэб ашаатай, сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые тээһэн мори тэргэнүүдшье мөөрнүүдээ хахинуулан урагшаа дабшана. Велосипедтэй хүнүүд тэдээнһээ нэгэ бага түргэнөөр ябана. Дайсан агаарһаа хэршье добтолоо, бомбодоо һаа, харгы замуудаар ябалгыемнай зогсоожо шадахагүйл. Һүниндөө велосипедээр нэгэ газарһаа ондоо тээшээ ошоходоо, түрэл дайдынгаа үзэсхэлэн һайханда сэдьхэлээ ханан, баясан ябааб. Занга уулын хормойгоор урдан үнгэрдэг Лам мүрэн тунгалаг үһаяа аали намдуугаар мэлмэрүүлнэ. Эндэ, мүрэнэй эрье дээрэ, хэтэдээ ногоон үндэр гулдагар хоёр хумпараа модод ургажа байдаг. Тэдэнэй ялагар ногоон набша намаань һарын толондо аляалан шэбэнэлдэһэндэл, аалиханаар һаршаганалдана. Тхань-Хоадахи кокос һамарай тарималнуудай үзэсхэлэн һайханиие, далайн эрьеэр ургадаг казуарин мододой шэмэглэл ногоон набша намаагай һэбшээ һалхинда һаршаганан байхые зураглан дамжуулхаар үгэшье олохонь бэрхэтэй. Теэд түрэл хизаарайнгаа үзэсхэлэн гоёые һайхашаан хараха бүреэ, Вьетнамда дээрмэдэлгын дай үүдхэжэ, энэ бүхы гоё һайхан юумые һандарган һалгаажа, минии ороной хүнүүдые хюдажа байһан американска алууршадые үнэн зүрхэнһөө шоо үзэн, үур сухални орьёлон байгаа.

Хоанг-Хоа тосхоной үхибүүд хүүгэдэй отряд эмхидхээ. Тэдэнэр американска самолёдуудай хойноһоо хёрхо хүрсаар адаглан харана. Нгиа-Дан уездэ окопой эрмэг дээрэ табяатай байһан нялхын мэнсые би хэзээшье мартахагүйб. Нэгэтэ һүни табатайхан хүбүүнэй эжынгээ хамсыһаа зулгаан, гонгинон байжа юушьеб эрихыень хараа һэм. Эжынь холоһоо хүнхинөөнэй гарахые дуулажархёод, хүбүүндээ иигэжэ хэлэбэ: «Бү шууя, дуулана гүш, дайсанай самолёдой дүтэлжэ ябахые!» Хүбүүниинь гансата бархирхаяа болёод, эжыдээ иигэжэ харюусаа һэн: «Энэш самолёт бэшэ, машинал!» Үнэхөөрөөшье дүтэ шадарнай грузовик үнгэрһэн байба. Манай үхибүүд бэеэ хамгаалха тухайгаа баһал бодохо ёһотой! Америкын самолёдуудай холо ходо бомбодожо байдаг газарнуудта сарнуудайнгаа үдэргээ һайнаар бэлшэхын тула тосхоной үхибүүд тэдээн дээгүүрээ модоной набша намаа надхуулан, агаарһаа обёорхонь тон бэрхэтэй болгодог.

Тиин бидэ, вьетнамайхид, дайсанаа заатахагүй илаха байһандаа этигэнхэйбди!

Суан ЗИЕУ,
Вьетнамай поэт.
(АПН).

Ханой-Москва.

Почтальонуудай, ниитын хэблэл тараагшадай, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй

АНХАРАЛДА

1966 оной «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдые ажалшадай дунда олоор тарааха конкурс республикымнай газетнэ издательство соносхобо.

Энэ конкурсдо ниитын хэблэл тараагшад, хэлхеэ холбооной, «Союзпечатиин» хүдэлмэрилэгшэд хабаадаха байна.

Конкурсдо илажа гарагшадта иимэ шагнал үгтэхэ.

100, зууһаа олон «Буряад үнэн» газетые арад зоной дунда тарааһан, тиихэдэ 85 процентыень жэлэй болзороор бэшүүлһэн нүхэдтэ—**нэгэдэхи шан—25 түхэриг** барюулагдаха:

75 хэһэгһээ үсөөн бэшые тараагшадта—**хоёрдохи шан—15 түхэриг**, 50 хэһэгһээ доошо бэшые тараагшадта—**гурбадахи шан—10 түхэриг** үгтэхэ.

200, тэрэнһээ дээшэ хэһэг «Правда Бурятии» газетые тарааһан, тиихэдэ 85 процентһээ бага бэшыень жэлэй болзороор захюулһан нүхэд—**нэгэдэхи шан—25 түхэриг** абаха.

150 хэһэг газетые тараагшад—**хоёрдохи шан—15 түхэриг**, 100 хэһэгһээ үсөөн бэшые тараагшад—**гурбадахи шан—10 түхэригтэ** хүртэхэ.

Ерэхэ жэлдэ «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдые таһаг, район дээрээ нёдондонойхидо орходоо 10 процент дээгүүр тарааһан хэлхеэ холбооной таһагуудай, «Союзпечатиин» районно агентствын начальнигууд **25—30 түхэригэй** шанда хүртэхэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1965 оной ноябриин 12.

ХИЛЫН САДАНАҺА...
ТЕЛЕФОН * ТЕЛЕГРАФ * РАДИ...

Алдарта ой

МОНТЕВИДЕО, ноябриин 10. (ТАСС). Культурна холбоо байгуулха Уругвайско-советскэ институдай байгуулагдаһаар 20 жэл гүйсэбэ. Ойтой дашарамдуулан, олониитын баярай суглаан республикын университедтэ болоо. Искусство, литература болон наукын элитэ ажал ябуулагшад суглаан дээрэ байлсаа. В. И. Ленинэй мэндэ байхадань хараһан гансахан лэ уругваец түүхэшэн Франсиско Пинтос тэдэнэй дунда байлсаа.

Культурна холбоо байгуулха Уругвайско-советскэ институдай түрүүлэгшэ Гарсиа Мохано суглаае нээгээ. Хоёр ороной арадуудай хоорондохи хани барисаа болон харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ институдай ажал ябуулгын угаа ехэ удха шанартай байһые тэрэ тэмдэглээ.

Уругвайско-советскэ хани барисаанай һара орон дотор эхилээ. Советскэ Союз тухай лекцинүүд институдта, тэрэнэй филиалнуудта уншагдана, совет кинофильмүүд харуулагдаха.

Эб найрамдал хамгаалха зорилгоор

ДЕЛИ, ноябриин 10. (ТАСС). «Эхэ оронoo болон бүгэдэ ниитын эб найрамдалые хамгаалха» зорилгоор гурбан үдэрэй национальна конференци Бангалурта болоод дүүрэбэ. Эб найрамдалай бүхэиндиин совет тус конференциие зарлаһан байха юм. Эб найрамдалай, бүлэглэлнүүдтэ хамаагүй, империализмда эсэргүү тэмсэхэ политикые Индиин арадай баримталан бэелүүлдэг байһаниинь конференциин баталан абаһан деклараци соо гэршэлэгдэһэн байна.

Конференци хадаа Инди тушаа баалалта, заналта хэхэ англо-америкаанска политикые буруушаагаа, энэ политикада эсэргүү буруушаалгын үдэрые ноябриин 27-до бүхы орон дотороо үнгэргэхые уряалаа.

ОАГ-ай конференцидэ Венесуэлэ хабаадахагүй

КАРАКАС, ноябриин 10. (ТАСС). Америкын гүрэнүүдэй организациин гэшүүн оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй конференцидэ хабаадалсахагүйбди гэжэ Венесуэлын правительство хуулитаар мэдүүлээ. Энэ конференци ноябриин 17-до Рио-де-Жанейрэ городто нээгдэхэ юм. «Һүйдхэлтэ ябуулгатай» тэмсэхэ хэмжээнүүдые хараалха гээшэ конференциин гол зорилго болоно.

Венесуэлын правительствын мэдүүлгые президент Рауль Леони уншаһан байгаа. Тэрээн соонь иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Мүнөө үедэ Латиин Америкэдэхи юрэнхы байдал гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзахада таарамжатай бэшэ байна». Гадаадын хэрэгүүдэй министртэй, Венесуэлэһээ Вашингтондо байдаг элшэн сайдтай, бусад тусхай тушаалта хүнүүдтэй зүбшэл хэһэнэйнгээ һүүлээр президент иимэ мэдүүлгэ хэһэн байгаа.

Болохоёо байгаа конференцидэ Венесуэлын хабаадалсахагүй тушаа Национальна конгрессэй депутадууд, ороной элдэб политическэ, профсоюзна организацинууд нэгэтэ бэшэ эрилтэ хэһэн байха юм.

Атомна реактор промышленна ток үгэдэг болобо

ТОКИО, ноябриин 10. (ТАСС). Японой түрүүшын атомна электростанци промышленна ток үгэдэг болоо. Токаймурадахи (Ибараки префектура) шэнжэлгын центртэ атомна реактор электрын элшэ хүсэ үгэжэ эхилээ. Энэ реактор проектын ёһоор 166 мянган киловатт элшэ хүсэ ерэхэ жэлэй хабар үгэдэг болохо гэжэ хүлеэгдэнэ.

Реакторые барилга 5 үлүүтэй жэлэй турша соо үргэлжэлөө. Тэрэнэй гаргаһан электрын элшэ хүсэн Токиогой, дүтэ шадарайнь һууринуудай хэрэглэмжые хангалгада зорюулагдаха юм.

Америкын супердемократууд

Америкэдэ эсэргүү ябуулгануудые мүрдэхэ талаар комисси эсэсэй эсэстэ США-дахи Ку-клукс-клан, энэ «шобогор малгайнуудые үмдэһэн зэрлит харшангуудай бүлгэм» тухай хэрэгые хаража үзэнэ гэжэ мэдээжэ. Түрүү үзэл баримталдаг организацинууд болон хүнүүдые мүрдэхэ хэһээхэ үүргэ дүүргэдэг энэ комиссиин муу суутай байһые хараадаа абалсаха болоо һаа, хэрэгые хаража үзэлгэ Ку-клукс-кланда ямар нэгэн горитой хойшолонтой байха гэжэ найдахань бэрхэтэй.

Тиигэбэшье олон клановецууд дураа гутадаг боложо байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Куклукскланoвецуудай дураа гутадаг боложо байһые Даниин уран зураашан Херлуф Бидструп иимээр харуулна: «Манай бүлгэмэй ябуулгые мүрдэхэ, манай «агуу ехэ лууе» мушхэн асууха талаар правительствын эмхидхэһэн хэрэг демократиие, үгэ хэлэхэ сүлөөе бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гээд куклукс-клановец хэлэнэ — хэрбээ иимэ ябадал үргэлжэлхэ болоо һаань негрнүүдые, тэгшэ эрхын түлөө тэмсэлшэдые бидэнэр алажа хюдажа шадахаяа болихо байнабди. Алалгын түлөө сүүдэй үмэнэ зогсохо аюул тохёолдожо болохо байна бшуу».

Зүгөөр тэдэнэрэй айха юумэн гэжэ байхагүй. Комиссиин түрүүлэгшын хэлэһэнэй ёһоор куклукскланoвецуудые мүрдэхэ хэһээхэ аюул байхагүй, имагтаа «Ку-клукс-клан» тухай баримтанүүдые шэнжэлхэ, дэлгэрүүлхэ-гэһэн лэ зорилго комисси урдаа табина.

«Ланд-ог-фолькын»—АПН-эй фото.

Индонезидэхи байда...

ДЖАКАРТА, ноябриин 10. (ТАСС). Коммунистнуудые, зүүнэй үзэл баримталдаг бусад организацинуудай түлөөлэгшэдые хашаха хэһээхэ ябадалай үргэлжэлжэ байһан тухай Индонезиин хэблэл мэдээсэнэ. Джакартаһаа баруун тээ байдаг Тангеранг гэжэ бишыхан город шадар КПИ-гэй 346 гэшүүн арестовалагдаа гээд Антара агентство дамжуулна. Центральна Явадахи Вару городто зэбсэгтэ хүсэнүүд... 125 хүниие, тэрэ тоо... Суматра арал дээрэ ... 40 хүниие арестова...

Индонезиин арадай ... на саг зуурын конгр... шэ Салех иигэжэ үсэ... Гүрэнэй засагай эн... гэшүүн эрхэеэ хаһаг... «Сентябриин 30-най... хамаатай гэжэ тэдэ... байха юм.

Сэрэгэй байдал болиюулагда...

ПАРИЖ, ноябриин 10. (ТАСС). «Сентябриин 30-най хүдэлөөнтэй» дашарамдуулан, Джакартада соносхогдоһон сэрэгэй байдалые Индонезиин президент Сукарно мүнөөдэр болиюулаа. Франс Пре... корреспондентын Д... дээсэһэнэй ёһоор гор... табилга 60 минута... байна.

30 миллион америкынхид галгү...

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 9. ТАСС-ай корреспондентнүүд Л. Величанский, С. Лосев телефоноор иигэжэ дамжуулаа:

Нютагай сагаар 17 час 30 минутада (Москвагай сагаар ноябриин 10-най 01 час 30 минутада) Нью-Йорк, Бостон болон США-гай зүүн талын эрьеын бусад городуудта, Канадын Торонто хүртээр гал унтаржа харанхы болошоо. Электрын элшэ хүсөөр хангалаг түхеэрэлгэнүүд гэмтэһэн байна. 30 миллион үлүүтэй америкынхид электрын элшэ хүсэгүй, гэрэлгүй үлөө. Хүдэлмэриһөө гэртээ бусажа ябаһан хэдэн арбаад мянган америкынхид метрогой туннельнүүд, электропоезднууд, лифтэнүүд соо һаатан үлэхэ баатай болоһон байгаа. Электрын элшэ хүсэнэй абтахаяа болиһон дээрэһээ радио-телефонно холбоон таһалдаа, телевизорнуудай экранууд харанхы болоо. Имагтал транзисторна (бишыхан) приёмнигуудаар һүүлшын һонинуудые мэдэхэ аргатай байгаа. Нью-Йоркын радиостанцинуудай диктор... нууд һонинуудые те... Джерсиин радиостан... дамжуулдаг байгаа. ... дээрэ балар һонинуу... газарга харанхые хэ... хэгдэһэншье ушар ф... шын мэдэнэй ёһоор ... люулха хэмжээнүүд ... дэхэгүйень хүн зон... нууд минута бүхэнд... Йоркын үйлсэнүүдтэ ... Хүн зоной дунда мэ... Электрын элшэ хүсэ ... далга США-гай өөры... шадабарида һаад уш... Пентагон соносхоһон ...

НЬЮ-ЙОРК, ноябри... Нью-Йорк, Бостон, ... талын олон районуу... надын Торонто горо... сай турша соо харан...

АПН агентствын ... ёһоор США-гай зүүн... дые электрын элшэ ... түхеэрэлгэнүүд үсэг... аад, мүнөө нютагай ... минутада заһагдаһан ...

Һунгалтын урда тэзхи митинг Парижд...

ПАРИЖ, ноябриин 10. (ТАСС). Болохоёо байгаа президентскэ һунгалтада зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй хамталаа дэбжүүлһэн кандидат Франсуа Миттераниие дэмжэхэ кампани Франциин демократическа хүсэнүүдэй дунда дэлгэрнэ. Парижда үсэгэлдэр үдэшэ болоһон ехэ митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Франциин Коммунис партиин генеральна секретарь Вальдек Роше иигэжэ мэдүүлээ. «Үнэхөөрөөл тогтууритай байдал хангажа шадахаар шэнэ демократическа засаг түрын байгуулагдаха ябадал бэлэдхэхэ гээшэ Франциин ерээдүй тушаа һанаагаа зободог республиканецуудай уялга болоно... Бидэнэр, коммунистнууд, правительствын тогтууритай байхые хүсэнэбди. Зүгөөр арадай хүсэл эрмэлзэлгэдэ тааруу социальна дэбжэлтын болон амгалан ёһоной политика бэелүүлхэ зорилгоор демократи хүгжөөгдэхэ ёһотой». Президент... радио болон телевиде... хэлэһэн тухай һануу... Роше иигэжэ онсо... «Хүтэлбэри хангажа, ... адли нэгэ хүнһөө дул... тойл парламентын ү... гатай байдаг, хүсэн... ритай правительство ... дэнэр хүсэнэбди». Н... маяа тойрон бүхы ... партинууд болон ор... нягтаар жагсаха ... зааха зуураа, ФКП-... секретарь түгэсхэлдө... «Зоргоороо оролгые ... далые зайсуулхын ... мые демократическ... һэлгэхэ ябадал бэ... Франсуа Миттерани... үгэхыень бүхы ... республиканецуудые ... набди».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номертэ:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ниитын гүрим» гэһэн түрүү бэшэг; «КПСС-эй XXIII съездые угтуулан» гэһэн гаршаг доро хото, хүдөө нютагай ажалшадай дунда социалис мүрысөөнэй дэлгэржэ байһан тухай баярта ... Энэ хуудаһанда мүн ... һонинуудые уншагты...

Хоёрдохи хууда... гүрэнэй хиналтын ... лагданхай.

Гурбадахи хууда... саанахи һонинууд; ... риалнууд.

Дүрбэдэхи хууда... һонин, соносхолнууд...

Редактор Ц. О...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор... улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, ... тора—38-42, зам. редактора—35-84, секрета... отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, ... —48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: парти... —40-49, идеологический—24-74, советского стр... быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, ... ции—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати ... Министров Бурятской АССР.

Н05101. Зак...